

VINERI 14 IULIE 2000 - ANUL III ILLI NR. 28

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

O săptămână la Szanazug

Nu știi ce să faci în vacanță? Scrie jurnal!

Ungaria trimite un ambasador tânăr la București

CALENDAR ORTODOX

17 iulie, luni – Sf. Mare Mc. Marina; Sf. Ierarh Eufrație
18 iulie, marți – † Sf. Mc. Emilian din Durostor; Sf. Mc. Iachint, Emilian și Pavel; Sf. Mc. Valentina
19 iulie, miercuri – Cuv. Dia și Teodor; Cuv. Macrina
20 iulie, joi – (†) Sf. Prooroc Ilie Tesviteanu
21 iulie, vineri – Cuv. Simeon și Ioan; Sf. Prooroc Iezechiel
22 iulie, sâmbătă – Sf. Purtătoare de mir și întocmai cu Apostolii, Maria Magdalena
23 iulie, duminică – Sf. Sfințitul Mc. Foca; Sf. Mc. Apolinarie și Vitalie; Trofim și Teofil Duminica a V-a după Rusalii (Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei) Ap. Rom. X, 1-10; Ev. Matei VIII, 28-34; IX, 1; Glas 4; Voscr. 5

AGENDĂ

17 iulie

1867 – s-a născut *Ludovic Mrazec*, geolog și petrograf român, întemeietor și director al Institutului Geologic al României.

18 iulie

1918 – au fost executați membrii familiei țarului rus *Nicolae al II-lea*.

1938 – s-a stins din viață *Regina Maria*, soția regelui Ferdinand I. al României, care a fost domnitor între anii 1914 și 1927.

20 iulie

1304 – s-a născut poetul italian *Francesco Petrarca*.

1514 – a fost executat *Gheorghe Doja*, conducătorul războiului țărănesc din 1514.

1927 – începe prima domnie a Regelui *Mihai I*. Regele fiind minor, se instituie o Regență formată din trei persoane.

21 iulie

1808 – s-a născut *Simion Bărnuțiu*, istoric și om politic, conducător al Revoluției române de la 1848 din Transilvania.

1821 – la Bacău s-a născut *Vasile Alecsandri*, poet, autor dramatic, prozator. Este unul din întemeietorii României moderne, participând la toate evenimentele mai importante ale epocii pașoptiste: revoluția de la 1848, Unirea Principatelor, Războiul pentru Independență. Poeziile lui au avut un important rol agitatoric în pregătirea și desfășurarea evenimentelor hotărâtoare pentru destinul poporului român.

1898 – s-a născut *Ernest Hemingway*, scriitor american, distins cu premiul Nobel pentru Literatură.

22 iulie

1456 – a avut loc strălucita victorie a lui *Iancu de Hunedoara*, voievod al Transilvaniei, împotriva puternicei armate conduse de Mohamed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului.

1946 – s-a născut politicianul *Petre Roman*, actualul ministru de Externe al României.

23 iulie

1859 – apare la București săptămînal cea mai însemnată revistă satirică românească „*Nichipercea*”, la care au colaborat, printre alții, Radu Rosetti și Pantazi Ghica.

1869 – s-a născut *Gheorghe Adamescu*, istoric literar, bibliograf și publicist, membru corespondent al Academiei Române.

Ministerul Patrimoniului Național și Cultural sprijină finanțarea editării unor publicații în limba română cu 1.450.000 de forinți

Portofoliul cultural, în urma contactării AȚRU, propune finanțarea a două publicații ale Institutului de Cercetări, astfel cîte 400 de mii de forinți se propun pentru editarea volumelor *Simpozion* și *Annales*.

Pentru Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria s-ar asigura 250 de mii de forinți cu scopul de a edita un album de fotografii din arhiva învăță-

torului Gheorghe Dulău și 70 de mii de forinți pentru un volum din poeziile Anei Blandiana. Societății Culturale din Budapesta i s-ar acorda 180 de mii de forinți pentru scoaterea unei noi ediții a *Almanahului*, iar Autogovernarea din sectorul VII al Budapestei ar putea primi 100 de mii de forinți pentru a edita o broșură informativă despre românii din Ungaria.

A. Brad

REVISTA PRIETENIEI

În zilele trecute a ieșit de sub tipar numărul din iunie al revistei BARÁTSÁG – PRIETENIE. Și nici nu ne-ar veni să credem (cei care cunoaștem prestigioasa revistă de cultură și viață publică a naționalităților din Ungaria) că o citim deja de șapte ani, mulțumită inițiativelor *Ember Mária* și *Mayer Éva*. Atunci, la începutul anilor nouăzeci, cînd am citit primul editorial, ne-am putut da seama că revista lunară este scrisă mai ales de jurnaliști de naționalitate, pentru naționalități. Ca atare, nu s-a mirat nimeni că revista e scrisă în mai multe limbi. De astă dată, numărul din iunie 2000 cuprinde numai texte în limba maghiară, dar, de fapt, pe economia paginilor aflăm la fel de mult despre cultura rusinilor sau a sîrbilor, a romilor sau a germanilor, a românilor sau slovacilor ca

atunci cînd apar scrieri originale ale acestora. Ca revistă sprijinită de Ministerul Învățămîntului și de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”, e firesc că în economia numărului primește loc de frunte orice document, orice decret, dispoziție sau hotărîre privitoare la naționalități. Ca atare, sub genericul de DOCUMENT se poate citi convenția de colaborare semna-

tă de cei treisprezece președinți ai autogovernărilor pe țară cu președintele televiziunii centrale MTV Rt. În capitolul KÖZÖS EURÓPÁNK, cîteva scrieri beletristice aduc nivelul de adevărată revistă literară, mai ales că alături de autori de naționalitate semnează și *Ember Mária*.

Pentru noi însă, capitolul trei – *maturitatea presei de naționalitate* – este de cea mai mare importanță, dat fiind că aici se poate citi cronica celor două decenii a emisiunilor românești la Radiodifuziunea Maghiară, a celor cinci decenii a presei scrise românești, se poate afla sistemul de finanțare a presei naționalităților.

Pe paginile actualului număr se mai pot citi și alte scrieri interesante, literică clasică, recenzii utile, întregul număr fiind îmbogățit cu ilustrații de *Gerzson Pál*.

E. I.

ȘTIRI TEATRALE

Beatrice Bleonț a început repetițiile

Încă la 5 iulie au început repetițiile cu *Romeo și Julieta* de Shakespeare, în concepția renumitei regizoare *Beatrice Bleonț* din București. Publicul larg și conducerea Teatrului Cetății din Giula așteaptă în fiecare sezon cu mare curiozitate spectacolele pregătite de renumita regizoare. În această vară, repetițiile începute la Budapesta vor continua începînd din 26 iulie pe scena din incinta cetății, premiera urmînd să fie în seara de 8 august. Alte spectacole cu *Romeo și Julieta* vor fi ținute la 9, 10, 11, 12 august. Interesul este foarte mare și numărul biletelor este de pe acum limitat.

Expoziție de costume și decoruri

Tot în ziua de 5 iulie s-a deschis la Giula, în sala Teatrului Cetății o expoziție reprezentativă cu costume și cîteva decoruri folosite în cursul anilor la teatrul giulan. Expoziția pregătită de *Libor Karalin*, scenograf din Debrețin, originară din Giula este deosebit de atractivă, bucurîndu-se de un meritat succes de public.

Convorbiri la toate instituțiile românești din oraș

Doncsev Toso la Giula

Faza a doua a construirii Centrului Cultural

Conform unui proiect elaborat încă în 1994, lângă liceul românesc s-a construit un internat și o sală de spectacole cu 300 de locuri. Aceasta a fost prima fază a lucrărilor, care s-a finalizat în toamna anului trecut, iar cheltuielile investiției s-au cifrat la 450 de milioane de forinți. După ce conducerea autoguvernării pe țară a semnalat dorința continuării lucrărilor, acum gazdele, împreună cu oaspeții, s-au deplasat la fața locului, unde au fost întâmpinați de directorul centrului cultural românesc. Ion Budai a menționat că lucrările ar trebui să continue conform necesităților reale ale comunității. Directorul a ținut să precizeze că proiectul pe care îl considerăm valabil și astăzi a fost realizat cu 6 ani în urmă, iar pe lângă un internat și o sală de teatru (obiective care s-au și construit), proiectul mai conține spațiu și pentru alte instituții românești, ca bibliotecă, sediu pentru Uniune, o sală mică de spectacole cu 70 de locuri, sedii pentru Editura NOI și pentru Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, dar și studouri de radio și televiziune. Ion Budai a precizat că de atunci situația s-a schimbat. Este de cămănit dacă instituțiile amintite pretind sau nu un spațiu în centrul cultural. „Problema trebuie ținută la suprafață, dar construcția poate începe numai cu acordul instituțiilor în cauză” – a apreciat directorul Budai, cu care a fost de acord și președintele Oficiului pentru Minorități. „Nu vrem ca cea de-a doua fază a lucrărilor întreprinse la Centrul Cultural Românesc să devină o cauză de prestigiu, să se facă numai de dragul de a se înfăptui. Extinderea acestui complex trebuie să se realizeze conform cerințelor instituțiilor afectate. În această chestiune însăși comunitatea trebuie să se înțeleagă și să înainteze un plan concret și real” – a declarat secretarul de stat Doncsev Toso.

Episcopul a reluat dialogul

La Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria s-a dezbătut problema construirii unui muzeu bisericesc. După declarațiile făcute în presa română în primăvara acestui an, Prea Sfințitul Episcop Sofronie acum s-a întâlnit pentru prima dată cu un reprezentant al statului maghiar. La începutul lunii aprilie, declarațiile conducătorului Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria au apărut și în presa maghiară. Atunci, președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria,

Cu intenția de a se informa la fața locului despre unele probleme și preocupări ale românilor din Ungaria, la 5 iulie a.c. președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria s-a deplasat la Giula. Secretarul de stat **Doncsev Toso** a fost însoțit de **Ștefan Frățean**, directorul român al Oficiului. Vizita a început la sediul Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, unde secretarul de stat a fost primit de președintele **Traian Cresta**. Imediat la început am aflat și principalul motiv al înaltului demnitar. **Doncsev Toso** a dorit să se informeze despre posibilitățile și necesitățile continuării construcției centrului cultural românesc din orașul-centru al românilor de pe aceste meleaguri.

Într-o scrisoare adresată Prea Sfințitului Sofronie, și-a exprimat nedumerirea pentru că observațiile critice la adresa statului maghiar, referitoare la învățămîntul și la modul reprezentării intereselor românilor din Ungaria au fost expuse în România, înainte de a încerca să le consulte cu instituțiile competente. **Doncsev Toso** a semnalat că este gata să lămurească personal neînțelegerile, deși instituția guvernamentală nu răspunde direct de problemele cultelor din țara noastră. Se pare, deci, că întâlnirea din săptămîna trecută a avut rost și sub acest aspect.

La cererea episcopului, reprezentanții presei române din Ungaria nu au putut participa la această întrevvedere inițiată de secretarul de stat **Doncsev Toso**. Atît am aflat însă din partea delegației de stat că ea a fost primită de Prea Sfințitul Sofronie cu o anumită rețineră sau chiar rece. Președintele Oficiului totuși a fost optimist după întâlnirea de oră și jumătate. „Cred că am încheiat discuția, care s-a iscat după declarațiile episcopului în presa română făcute în primăvară. Prea Sfinția Sa susține că nu a dat nici un fel de interviu, iar afirmațiile făcute au fost interpretate tendențios greșit. Eu nu mă îndoiesc de aceste cuvinte. Trebuie să ne orientăm spre alte preocupări” – a declarat **Doncsev Toso**. În continuare a adăugat că episcopul Sofronie este foarte nemulțumit cu subvenția acordată de stat bisericii românești. Se știe că Episcopia Ortodoxă Română

din Ungaria a primit pe anul 2000 doar 4 milioane de forinți pentru renovări, iar anul trecut această subvenție a fost de 18 milioane. „Oficiul condus de mine nu se implică direct în viața Bisericii, dar am luat la cunoștință observațiile episcopului și am să transmit acest mesaj Secției de Culte a Ministerului Patrimoniului Cultural” – a asigurat președintele Oficiului.

Doncsev Toso a ridicat problema construirii unui muzeu bisericesc al românilor din Ungaria. La Episcopie, de vreo 10 ani se sistematizează și se prelucurează o bogată colecție de obiecte bisericești. Pentru acest scop, statul maghiar trimite la Giula aproape de un deceniu fonduri considerabile. Președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice ne informează că Prea Sfințitul Episcop Sofronie a cerut ajutorul statului maghiar pentru construirea unui muzeu bisericesc cu 10 săli. **Doncsev Toso** a fost pesimist în legătură cu șansele realizării unui complex atît de mare.

Totul este posibil numai prin consens

În continuarea zilei, secretarul de stat a făcut o vizită la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, unde funcționează de cîteva luni și Editura NOI. **Doncsev Toso**, fiind însoțit și de **Traian Cresta**, conducătorul reprezentanței pe țară, pentru timp scurt s-a așezat la masă cu președintele instituției civile **dr. Ioan Ciotea**. Referitor la continuarea

construcției de la Centrul Cultural Românesc, președintele UCRU a apreciat că după 1994, Uniunea Culturală a intrat în posesia vechiului sediu de pe strada Doja, pentru renovarea căruia s-au făcut deja demersuri serioase. Prin urmare, Uniunea nu necesită un nou sediu, mai ales că de cîteva luni și Redacția *Foii Românești* funcționează acolo. Despre activitatea săptămînalului românesc, **Doncsev Toso**, care este și președintele Fundației pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria, a declarat următoarele: „Statul maghiar subvenționează cel puțin un săptămînal pentru fiecare minoritate, cu excepția romilor. După cum văd, Editura NOI gospodărește bine fondurile primite. Formatul revistei s-a schimbat, iar după cum pot aprecia, și conținutul s-a îmbunătățit. Am înțeles că numărul abonaților s-a dublat.” La întrebarea referitoare la posibilitatea construirii, în incinta Centrului Cultural, a unui nou sediu pentru Editură, **Ioan Ciotea** a menționat că săptămînalul românesc din Ungaria constituie și astăzi un motiv de neînțelegere între cele două instituții românești pe țară. „Înainte de a discuta despre noul loc al revistei, poate ar trebui să lămurim problema apartenenței acesteia. Noi am încercat acest lucru cu Autoguvernarea pe Țară, dar după ce ne-am ridicat – optimiști – de la masa de tratative, s-a întrerupt orice dialog. Numai din presă am aflat că Autoguvernarea pe Țară dorește să preia Foia Românească. De altfel, eu cred că nu locul este problema-cheie. Conține mai mult conținutul, care, consider că este mai bun în ultimul timp” – a continuat tînărul președinte. La sfîrșitul vizitei, conducătorul Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria a declarat că în această săptămîină se va convoca o ședință care urmează să stabilească ce instituție dorește spațiu în noul centru cultural. **Traian Cresta** consideră important ca lucrările de construcție să înceapă numai după un consens al românilor din țară.

A fost deja seară cînd s-a încheiat programul lui **Doncsev Toso**. Cam acestea au fost realizările, dar vizita a mai avut un rezultat. Președintele Oficiului, poate fără să vrea, după o întrerupere de aproape o jumătate de an, i-a așezat la aceeași masă pe cei doi președinți ai organizațiilor românești pe țară. „Nu știu că a fost așa – spunea mirat **Doncsev Toso** – dar mă bucur. Eu sînt adeptul dialogului. Consider că toate problemele trebuie discutate și lămurite în mod liniștitor.”

Tilberiu Boca

Întîlnire trilaterală: dr. Ioan Ciotea, Traian Cresta și Doncsev Toso

Ungaria trimite un ambasador tânăr la București

Începînd din luna iulie 2000, Ungaria are un nou ambasador la București, în persoana lui **Ijgyártó István**. Șeful misiunii diplomatice maghiare în România consideră absolut normal ca românii din Ungaria să aibă relații mai strînse cu ambasadorul României la Budapesta, decît cu reprezentantul Ungariei la București. Cu toate acestea, distinsul diplomat este dispus să contribuie la o și mai bună cunoaștere a comunităților noastre în România, în măsura în care acest lucru o să fie solicitat din partea românilor din Ungaria. Cu noul ambasador **Ijgyártó István** a stat de vorbă Ștefan Frățean.

— Cu patru-cinci ani în urmă, aflîndu-ne împreună într-o delegație oficială la București, la o librărie din centrul orașului ați dat de o carte de istorie a diplomației românești. Îmi amintesc încă bine cît de mult v-a entuziasmat că ați găsit această carte despre care, vă spun sincer, eu nici nu știam, lucrările cu acest subiect lipsind cu desăvîrșire din bibliotecile noastre din Ungaria.

— Sînt istoric, aceasta este pregătirea mea profesională de bază. Astfel m-am ocupat în mod intens de trecutul, de istoria popoarelor din regiune. Lucrînd în ultimii ani în calitate de expert și diplomat într-o perioadă specifică pentru dezvoltarea relațiilor dintre aceste popoare din regiune, am avut ocazia să cunosc destul de bine și să-mi devină apropiată cultura românească. De altfel, privind originea mea, m-am născut undeva la întîlnirea acestor două popoare. Mă trag dintr-o zonă de interferență a poporului maghiar și român. Sînt născut în Transcarpatia, în regiunea unde trăiesc împreună mai multe popoare, ucrainieni, rusini, maghiari, români. Tatăl meu este din Maramureș, a terminat liceul la Sighetul Marmăției. Deci, cu limba română am făcut cunoștință din anii de copilărie, dar mai tîrziu am studiat-o și din interes profesional. Cu ocazia numeroaselor mele drumuri în Ardeal, am considerat important să pot comunica nu numai cu unguri, ci și cu români. La început, aceste încercări ale mele de a cunoaște într-o oarecare măsură româna a fost strădania unui amator de limbi străine, acum însă m-am pus pe treabă

să învăț românește cu ajutorul unui profesor de limbă.

— Poate greșesc, dar mie mi se pare că în opinia publică din Ungaria domină aprecierile bazate pe cunoștințe mult prea superficiale despre România.

— Cred că în Ungaria se cunosc prea puține lucruri despre România, despre români în general. Eu mă consider norocos că am avut acces la această cultură, am avut ocazia să cunosc valorile ei deosebite. Din păcate, există din ambele părți stereotipii negative. Acestea împiedică formarea unei viziuni comune pentru ambele popoare. Motivul este lipsa cunoașterii obiective reciproce. Tot atunci sînt prezente în opinia publică maghiară și acele aprecieri care se fac, de exemplu, la adresa succesului de excepție al vieții teatrale românești. În cercurile de intelectuali din Ungaria este elogiat teatrul românesc. Aceste cunoștințe erau răspîndite în Ungaria chiar și în anii mei de tinerețe. Cunoșteam piesele lui Ion Luca Caragiale, ba știam că ele pot fi interpretate la adevărata lor valoare doar de trupe românești. Este foarte important să creăm condiții favorabile pentru cunoașterea reciprocă a realităților nuanțate și a valorilor adevărate. Eu personal mă voi

strădui să contribui la această cunoaștere reciprocă.

— Ungaria are un centru cultural la București, dar nu-mi amintesc ca acest institut să fi organizat vreă manifestare culturală prin care s-ar fi prezentat comunitatea românilor din Ungaria, deși în România există deficiențe și în domeniul cunoașterii reale a situației românilor din Ungaria. Noul ambasador la București la ce se angajează în acest domeniu?

Foto: Szauer Ágnes

— Spre fericire, în societatea din Ungaria de azi diferitele comunități singure sînt capabile să-și formeze reprezentanța proprie, au mijloacele lor prin care să informeze opinia publică despre activitățile, problemele, preocupările, scopurile lor. În această formă eu n-am cum să reprezint aceste comunități. Nici nu doresc să iau locul reprezentanților autentici. Românii din Ungaria au și ei organizațiile lor proprii, mature, demne să-i reprezinte oriunde în lume. Cu toate acestea sînt receptiv, deschis pentru orice inițiativă care vine din partea românilor din Ungaria. Voi da tot ajutorul care mi se va cere, cu scopul întăririi legăturilor lor cu țara-mamă. Consider deosebit de important să existe aceste relații, ca legăturile să fie cît mai strînse. De asemenea, mă voi strădui să contribui la răspîndirea cunoștințelor despre românii din Ungaria în România.

— Ambasadorul Ungariei la București este mai puțin cunoscut în rîndul românilor din Ungaria, decît ambasadorul român de la Budapesta.

— Este un lucru absolut firesc, ca românii din Ungaria să aibă legături nemijlocite, imediate cu ambasadorul României la Budapesta. De altfel, relațiile dintre țările noastre sînt deja de așa natură, încît devine absolut natural să existe legături directe la toate nivelele de colaborare și comunicare.

— Doar cu cîțiva ani în urmă, ambasadorul Ungariei la Lisabona era un român din Ungaria, domnul Alexandru Ardelean, azi pensionar, originar din

— Cred că se poate realiza o asemenea carieră diplomatică. Trebuie să fie ambiționată această muncă de către cei care aspiră pentru o asemenea misiune. Există exemple în această privință, chiar dacă nu în cazul Ungariei sau României. Slovenia, de exemplu, o țară vecină nouă, a trimis în Ungaria în calitate de ambasador o persoană marcantă a comunității maghiare din țara respectivă. Este acesta un exemplu pentru încrederea care trebuie să existe între noi.

— După toate probabilitățile, sînteți cel mai tînăr ambasador pe care l-a avut vreodată Ungaria la București. Poate sînteți și cel mai tînăr dintre toți ambasadorii pe care-i are Ungaria la ora actuală.

— Ambasadorul de la Roma este cu ceva mai tînăr decît mine, dar într-adevăr, familia mea este tînără. Avem doi copii mici. Ei din toamnă vor merge la școală la București, astfel se vor putea integra deosebit de ușor în mediul românesc. Ei așteaptă deja cu nerăbdare să facă cunoștință cu noii prieteni din România.

Apateu. Vă puteți imagina ca cineva dintre membrii acestei comunități să fie ambasadorul Ungariei la București?

PETROM-ul dorește să deschidă încă 6 stații de benzină în Ungaria

După orașul Bichișciaba, PETROM-ul planifică înființarea unei stații la Nagylak, respectiv la Seghedin, iar cîte două în Capitală și pe autostrada Budapesta - Viena. Cotidianul *Napi Gazdaság* informează că PETROM-ul va aproviziona sistemul de stații din Ungaria cu combustibil românesc. Aceasta însă nu va însemna reducerea considerabilă a prețurilor de benzină și motorină, produsă de societatea PETROM.

Orbán Viktor și Mugur Isărescu se vor întîlni la Bálványos

Cea de-a unsprezecea ediție a Universității de Vară Bálványos își propune să analizeze sub diverse aspecte relațiile româno-maghiare după zece ani de democrație. În perioada 23-30 iulie, personalități din viața publică română și maghiară vor dezbate subiectul din toate părțile, în tabăra de la Băile Tușnad. Printre temele școlii de vară figurează situația ceangăilor maghiari, problemele de securitate ecologică ale României (care riscă să strice relațiile București-Budapesta), legătura dintre economie și politică, scri-

torii Noului Val.

În cadrul taberei de la Bálványos va avea loc și o întîlnire între premierul Mugur Isărescu și omologul său ungar Orbán Viktor, în prezența președintelui Consiliului Național al PNL Nicolae Manolescu, a președintelui UDMR Markó Béla și a fostului ministru de Externe Adrian Severin. Subiectul de discuție va viza contribuția Vestului la relațiile româno-maghiare, invitații beneficiind de medierea lui Otto von Lambsdorff, președintele onorific al Internaționalei Liberale.

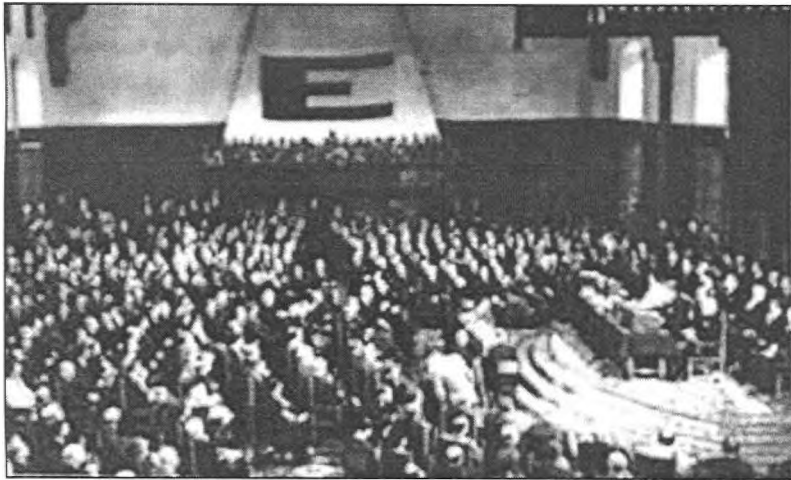
Mediafax

Ijgyártó István

1963 - anul nașterii, Beregove (azi Ucraina)
1983-88 - Universitatea ELTE din Budapesta
1991 - bursă în SUA
1993 - expert la Fundația Teleki
1994-1998 - director la Oficiul pentru Maghiarii de peste Hotare

Uniunea Europeană – președinție nouă

De la 1 iulie, președinția Uniunii Europene (UE) a preluat-o Franța. Președinția UE se schimbă prin rotație, o țară membră putând să dețină acest post timp de șase luni – o perioadă destul de scurtă pentru a putea face sau rezolva ceva în mod serios și aprofundat.

În primul semestru al acestui an, această funcție i-a revenit Portugaliei, o țară, cum pomeneam într-un alt articol, de mărimea și categoria noastră, însă cu puțină putere și potențial pentru ca să fi putut face ceva concret și pozitiv atât în interiorul UE, cât și în interesul favorizării și ușurării intrării ca membre cu drept deplin a țărilor din centrul și estul Europei, printre ele și țara noastră.

Portugalia se poate considera o țară fericită. În manualele mele de geografie, capitolul respectiv, destul de sărăcăcios, începea cu următoarea propoziție simplă: Portugalia este casa săracilor din Europa! Stabilindu-și ca țel, imediat după „revoluția garoafelor roșii” din 1974, această țară a reușit într-un timp istoric relativ scurt – în primul rînd cu ajutorul UE – să se situeze, la ora actuală, în zona mijlocie a țărilor membre ale UE (clasificate pe baza nivelului și a dezvoltării lor economice). Dacă luăm ca punct de pornire numai exemplul Portugaliei, care pentru noi este baza de comparație cea mai reală posibilă, putem să ne dăm seama foarte ușor că, aflîndu-ne pe la sfîrșitul perioadei de pregătire, aderarea adevărată, intrarea ca membru deplin, situația țării noastre se va rezolva numai din punct de vedere al formațiilor: a unor festivități de semnare a unor tratate și acorduri, precum și a unor declarații mult prea solemne și protocolare ca pînă la sfîrșit nimic din cele promise să nu se transforme în realitate.

Aderare sau intrare, acestea sînt problemele de bază și pentru noi. Însă dacă pentru Portugalia au fost necesari 15 ani pentru a putea atinge nivelul de azi (sub toate aspectele vieții economice, financiare și comerciale,

politice și culturale) noi, ungurii, vom avea nevoie de cel puțin tot atîta timp în vederea rezolvării problemelor noastre de bază, cam în aceeași ordine de importanță în care le-am enumerat în cazul Portugaliei. Concluzia mea este că aderarea noastră la UE nu va fi sfîrșitul, ci doar începutul

unui proces îndelungat în care, în primul rînd prin eforturile noastre proprii, și numai în al doilea rînd prin ajutoarele UE, vom putea să spunem cu satisfacție: iată, a sosit și pentru noi belșugul.

Aminteam de aderare sau intrare. Bine, dar problema de bază e aceea a datei aderării. Variante există cu duimul – și în ultimul timp putem să constatăm termeni din ce în ce mai îndepărtați. La ora actuală doar noi, cei direct interesați, vorbim despre 1 Ianuarie 2003. Țările membre ale UE, în special cele cu mare influență și putere de decizie, încearcă să tergiverseze, să amîne lucrurile. Nu e greu să explici motivele. Dar pentru o țară cum este și Ungaria, pe parcurs lăudat și elogiată la fiecare colț de stradă, fiind cea mai pregătită dintre țările din centrul și estul Europei, totul își are limitele. Variantele, pînă la sfîrșit, pot să devină astfel nesperioase.

Ce să spun?! Noi am avut speranțe în președinția portugheză: țară de anvergură noastră, cu posibilitatea de a ne ajuta și în vederea unei echilibrări de forțe în interiorul UE, unde, cum se spune, rolul principal îl ocupă așa-numitele puteri mari, Germania și Franța, cu permanenta atitudine contradictorie a Marii Britanii. Iar așa stînd lucrurile putem considera pe degeaba eforturile și gesturile promițătoare ale Portugaliei. Lucrurile nici nu se puteau întîmpla altfel în timpul președinției sale. Această etapă n-a fost lipsă de declarații publice, oficiale, nici de formulări întortocheate. Deci, în aparență, totul a mers strună. Numai că, în practică, în afară de sancțiunile votate și aplicate împotriva Austriei, nu s-a întîmplat nimic concret. Și nimic pozitiv nu s-a realizat pentru

noi, cei care așteptăm deja de atîta ani aderarea la ceva mai mult, mai bun, mai promițător, în special în ceea ce privește starea materială și progresul din domeniul tehnic, tehnologic, economic, financiar al țării.

Se spune că conferința la înalt nivel de la Feira (Portugalia) n-a fost destinată lărgirii cercului membrilor UE. Însă, înainte de conferință se vorbea despre un semn, un signal pe baza căruia această conferință urma să adreseze un mesaj ferm candidaților UE, mai precis un fel de promisiune realizabilă în timp și spațiu. Iluzii pierdute – ar fi spus un scriitor clasic, „Na-ți-o bine că ți-am dres-o” – spune românul.

Deci, conferința de la Feira nu ne-a adus nici o noutate. Așa că încerc să înțeleg și să mă solidarizez cu declarațiile făcute în această privință de primul ministru Viktor Orbán și de János Martonyi, ministrul afacerilor externe al Ungariei. Cititorul are dreptate să interpreteze aceste declarații în sensul că politicienii noștri încep să-și piardă răbdarea. De altfel, dacă cineva are această părere, o are cu tot dreptul. Mă alătur și eu.

S-a vorbit foarte mult de atîtea și atîtea date. Am impresia că de pe acum ne ajunge. Am vrea

deja altă mîncare... să zicem, și de pește.

Dacă, în ciuda faptelor, acest lucru n-ar fi totuși posibil, am vrea ceva mai concret, mai palpabil. În declarațiile personalităților mai sus amintite se vorbește, fără echivoc, de o așa-numită calculabilitate. Omul este făcut să socotească. Părerea mea este că demnitarii noștri pretind, în mod îndreptățit, calculabilitatea. La acest nivel nu putem să amăgim o țară întreagă, o țară, chiar dacă e mică, și are numai zece milioane de locuitori.

Faptul că Europa va fi unificată cîndva, ne consolează mai puțin la ora actuală. Esențialul chestiunii este: cînd se va realiza acest lucru, în mod precis, și ca rezultat al cărui proces.

Înainte de Portugalia, postul de președinție în UE l-a ocupat Finlanda, și deja conferința la înalt nivel din decembrie 1999 de la Helsinki s-a declarat clar: începînd de la sfîrșitul anului 2002, UE trebuie să fie pregătită să poată primi noi membri.

Pînă atunci, mai e puțin timp. Iar despre perspectivele acestei perioade, precum și a președinției Franței urmează să mai spună cîte ceva, cu alt prilej.

Al. Ardelean

În atenția celor exigenți

Cîte ceva despre cuvintele străine

Vocabularul limbii române, asemenea oricărei limbi, se află în permanentă „mișcare”. O seamă de cuvinte, încetul cu încetul, ies din uz, devin învechite, predîndu-și locul altelor noi, împrumutate din limbi străine.

Fiind întrudită, printre altele, cu limba franceză, româna adoptă în număr considerabil cuvinte franceze. De cele mai multe ori, vorbitorii sau cititorii nu observă originea acestora, pe mulți nici nu-i interesează. Folosim în mod firesc: birou, metrou, cinematograf, expoziție, formă, grup, obiectiv, a transforma, vagon, tonă, sever, a revedea, piesă etc., considerîndu-le cuvinte românești. La fel nu simțim că ar fi străine nici numeroasele cuvinte preluate din limba italiană (sau, în număr mai redus, cele din limba germană, neogreacă, bulgară, turcă...) Acest lucru se datorează, mi se pare, faptului că nici pronunția, nici scrierea nu este străină limbii române.

În schimb, avem probleme, mai cu seamă în scris, cu cuvintele împrumutate mai nou din limba engleză, deoarece unele se scriu așa cum se pronunță, altele își păstrează forma originală. Iată doar cîteva exemple:

a) se scriu așa cum se pronunță: volei (din: volley), tenis (din: tennis), fotbal (din: football), hailaif (din: high-life), cnocaut (din: knock-out), henț (din: hands), ofsaid (din: off-side), handbal (din: hand-ball), trening (din: training), treni (din: trench), puding (din: pudding) etc.

b) își păstrează forma originală: software (pronunțat: softuer), team (pronunțat: tim), pick-up (pronunțat: pic-ap), western (pronunțat: uestern), bacon (pronunțat: beicăn), copyright (pronunțat: copirait), week-end (pronunțat: uichend), trade-union (pronunțat: treid-iunion), blazer (pronunțat: bleizăr), mass-media (pronunțat: mas-media), ketchup (pronunțat: checiăp), hamburger (pronunțat: hamburgăr), walkman (pronunțat: uokmen), hippy (pronunțat: hipi) etc.

Pentru a nu comite greșeli, trebuie să ne convingem cu ajutorul dicționarului de forma scrierii corecte a cuvintelor. Și nu numai în cazul celor de origine engleză! Astfel nu vom scrie greșit: pick-nick, chemping, reveion, baccil, compiutăr, serox... în loc de picnic, camping, revelion, bacil, design computer, xerox...

Lucia Borza

Cântarea care ne apropie unii de alții și de Dumnezeu

Cântarea din biserică este un dar, o jertfă de laudă pentru Dumnezeu, dar și un prilej de relaxare a sufletului omenesc.

Duminică, 9 iulie 2000, credincioșii Bisericii Baptiste române din Micherechi au avut bucuria de a se închina înaintea lui Dumnezeu, pentru prima dată, împreună cu fanfara Bisericii Baptiste Betel din Timișoara – România. Această

Pastorul Samuel Tuțac la amvon

formație muzicală de fanfară, dirijată de fratele Ioan Bosa, este una dintre cele mai bine pregătite din România. Dovadă a acestui fapt o constituie albumul muzical realizat, intitulat „Revărsări de Har”. Repertoriul fanfarei este unul bogat și complex. Amintim aici câteva dintre imnurile muzicale abordate: „Corul robilor”, „Glorii din cer”, „Odă bucuriei”, „Aleluia”, „Din strălucire – La calvar”.

Frații din fanfară au fost însoțiți la Micherechi de către pastorul de tineret al Bisericii Baptiste Betel din Timișoara, fratele Samuel Tuțac, un bun prieten în special al tinerilor credincioși de la Micherechi, care participă în fiecare an la tabăra

internațională organizată la Brădătel. Cu ocazia acestei vizite la Micherechi, pastorul Samuel Tuțac a înnoit invitația de a participa cât mai mulți tineri la întâlnirea de părtășie anuală, care reunește tineri români din toate părțile lumii. De asemenea, dumnezeului a avut mesaj de încurajare și zidire spirituală pentru întreaga biserică.

Între cele două servicii divine, frații de la Timișoara au avut posibilitatea să viziteze orașul Giula.

Tineri credincioși din Micherechi

mișoara au avut posibilitatea să viziteze orașul Giula.

Timpul petrecut împreună cu frații de la Biserica Baptistă Betel din Timișoara a constituit un bun prilej de cunoaștere și de îmbărbătare pentru viața de credință. Frații fanfariști veniți de la Timișoara, împreună cu fratele păstor au făcut o invitație fraților din fanfara Bisericii de la Micherechi de a face o misiune cât mai curând la Biserica Baptistă Betel din Timișoara. Ne rugăm ca Dumnezeu să ne ajute să putem organiza cât mai multe întâlniri de cunoaștere, de părtășie cu frații noștri credincioși din România.

– Nicoleta –

Dirijorul Ioan Bosa și fanfara

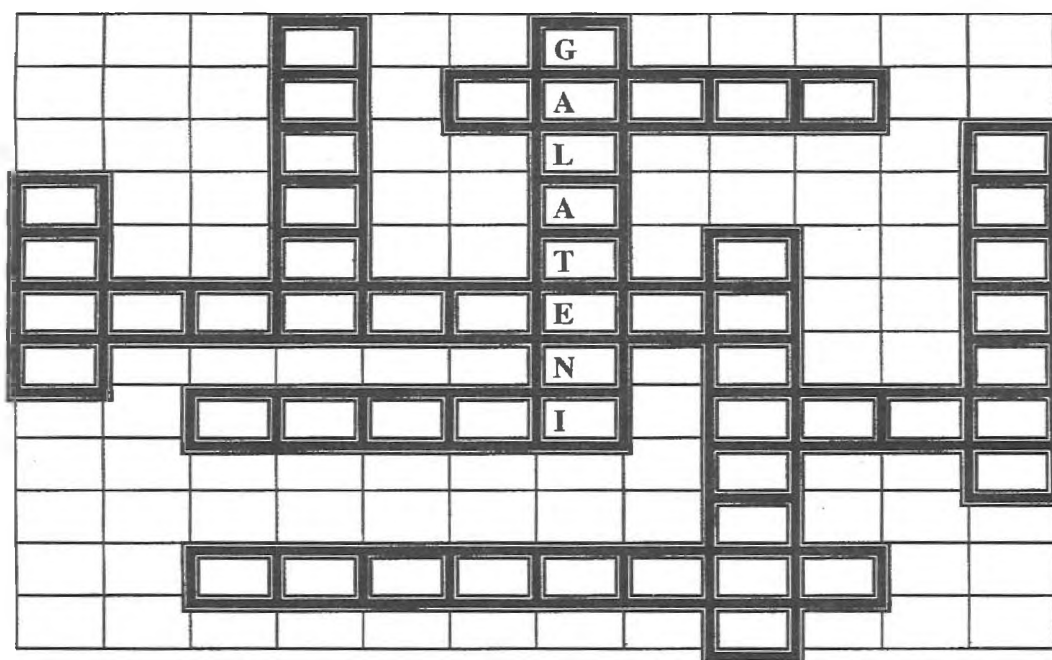

Un grup de frați din Timișoara

Cărțile Noului Testament 1

Alegeți cuvintele care se potrivesc în spațiile de mai jos din următoarea listă:

EFESENI, FILIPENI, MATEI, ROMANI, COLOSENI, LUCA, IOAN, GALATENI, CORINTENI, MARCU.

Exercițiu spiritual

„Astfel dar, după cum ați primit pe Cristos Isus, Domnul, așa să și umblați în El, fiind înrădăcinați și zidiți în El, întăriți prin credință, după învățăturile care v-au fost date și sporind în ea cu mulțumiri către Dumnezeu.”

(Coloseni 2:6-7)

Propovăduirea Evangheliei are ca scop fundamental faptul ca, prin credința și pocăința noastră, să ne pună pe fiecare dintre noi într-o relație personală cu Domnul Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu.

Ca să ne putem umple inimile de evlavie către El, către Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, ca să ne lăsăm inimile copleșite de prezența Lui, doresc acum să ne apropiem de El prin versurile următoare:

*Te iubesc, Isuse, știu că ești al meu;
A lumii plăcere n-o mai doresc eu.
Mai mult ca bucuria-Ți nu prețuiesc;
De Te-am iubit cândva, acum Te iubesc.
Ca să mă răscumperi, pe cruce-ai murit;
Te iubesc căci spinii fruntea Ți-au rănit,
Te iubesc căci Tu mai întâi m-ai iubit;
De Te-am iubit cândva, acum și mai mult.*

Vă invit acum cu toată dragostea să ne rugăm împreună lui Dumnezeu:

Doamne Isuse, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul sufletelor noastre! Tu ne-ai iubit întâi. Ne-ai iubit când eram nevrednici de dragoste, ne-ai iubit când Te uram, ne-ai iubit când eram în mocirlă și când nu era nimic de iubit în noi. Ne-ai iubit, Doamne Isuse, dăruindu-Te nouă, ne-ai iubit coborând în noroi, ne-ai iubit luând noroiul nostru pe Tine, ne-ai iubit murind cu păcatele noastre, ne-ai iubit înălțându-Te la Tatăl și mijlocind acolo pentru noi. Tu ne-ai iubit, Doamne Isuse, bătând la ușa inimii noastre, intrând și născându-ne din Dumnezeu.

Tu ne-ai iubit, Doamne! O iubire pe care n-o pot cuprinde cuvintele și n-o poate pricepe mintea, dar o iubire pe care o simte ființa noastră întreagă. și ființa noastră întreagă încă o dată se deschide iubirii Tale; încă o dată, Doamne, cu ființa noastră întreagă „ți spunem: Pentru că ne-ai iubit așa, noi ne dăruim Ție și ne dăruim Ție iubindu-Te și noi cu toată ființa noastră.

Te rugăm, Isuse, învață-ne ce înseamnă a trăi cu Tine, ce înseamnă a privi mereu la Tine. „Învață-ne ce înseamnă a fi ca Tine, ce înseamnă a ne pregăti să fim cu Tine în veșnicie, în slavă te rugăm în numele Domnului Isus, Amin!”

Pastor Daniel Burtic

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Pagină realizată de Nicoleta Burtic

Trebuie să venim la biserică?

Săvârșirea Sfintei Liturghii are ca obiect prefacerea darurilor de pâine și vin în trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, și sfințirea credincioșilor, care dobândesc iertarea păcatelor și moștenirea împărăției cerurilor. Sfânta Liturghie este o prelungire a jertfei Mântuitorului pentru mântuirea întregului neam omenesc, iar întreaga rânduială a slujbei simbolizează toată viața lui Hristos de la naștere și până la înălțarea Sa la ceruri. Această sfântă slujbă ajută la întâlnirea reală și adevărată a credincioșilor cu Hristos-Mântuitorul.

De aceea toți cei care spunem că suntem ortodocși avem datoria de a participa la sfintele slujbe și astfel ne bucurăm de întâlnirea adevărată cu Hristos-Domnul.

Să nu uităm că Sfânta Liturghie este slujba întemeiată de Mântuitorul în seara Cinei celei de Taină, când a binecuvântat pâinea și a dat-o Sfinților Apostoli, zicând: „*Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu...*”, apoi a binecuvântat paharul de vin, pe care l-a dat Sfinților Apostoli, zicând: „*Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor*”, adăugând porunca: „*Aceasta să faceți întru pomenirea Mea*” (Matei 26, 26–28 și I Cor. 11, 23–25). Din aceste cuvinte rostite de Mântuitorul ne dăm seama că datoria noastră este de a participa la Sfânta Liturghie.

Două sunt motivele mai importante care ar trebui să ne determine să participăm la Liturghie:

a) – primul este împlinirea poruncii date de Hristos;

b) – al doilea motiv este acela că în timpul acestei slujbe are loc prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele lui Hristos, din care se vor împărtăși slujitorii sfântului altar și credincioșii care au dezlegare pentru a primi Sfânta Împărtășanie.

Din păcate asistăm astăzi la o slăbire a credinței noastre, ceea ce determină o participare scăzută la sfintele slujbe, o nesocotire a ceea ce înseamnă viața deplină în Hristos prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Său și nu în ultimul rând îndepărtarea de Dumnezeu și de veșnicia Raiului. La scăderea credinței noastre contribuie dorința noastră de confort, comoditatea pe care ne-o dorim în fiecare clipă, lipsa unei voințe care să

ne îndrepte către Dumnezeu și cea mai importantă dintre toate: lipsa rugăciunii personale care înseamnă ruperea legăturii cu Dumnezeu și cu rugăciunea credincioșilor care se adună în Biserică. Societatea de astăzi, foarte dezvoltată și modernizată, ne ajută să stăm comozi acasă, în fotoliu, citind ziarul și în același timp ascultând Sfânta Liturghie la radio sau vizionând-o la televizor. Este mult mai ușor așa și mult mai comod. Nu trebuie să mai stăm în picioare sau în genunchi la anumite momente din timpul Sfintei Liturghii, nu trebuie să ne mai deranjăm până la biserică și nu trebuie să-l mai suportăm pe cel de lângă noi care se mișcă prea mult sau uneori vorbește. Toate aceste lucruri nu fac altceva decât să ne înstrăineze de Biserică. Dar noi, credincioșii nu avem voie să uităm că avem importanța noastră în săvârșirea Sfintei Liturghii. Noi suntem cei care aducem darul nostru de pâine și vin înaintea sfântului altar. Aducem pâine și vin pentru că acestea se folosesc ca hrană numai de către om, omul fiind cel care își prepară singur pâinea din grâu și vinul din struguri, prin munca și osteneala mâinilor sale. Mai întâi aducem aceste daruri, iar mai apoi prin participarea la Sfânta Liturghie ne rugăm împreună cu preotul ca să se pogoare Duhul Sfânt și să prefacă pâinea și vinul în Trupul și Sângele Domnului nostru.

În loc să ne bucurăm că avem un rol important la săvârșirea Liturghiei și să participăm mai des la slujbe, noi căutăm scuze care să acopere absența noastră din biserică. Spunem că Sfânta Liturghie durează prea mult sau că slujba este prea greoaie și nu o putem înțelege. Pentru ca să pricepem ceea ce se petrece în timpul slujbei trebuie mai întâi să fim prezenți, apoi trebuie să participăm la rugăciunile ce se fac, cu mintea noastră, cu sufletul, cu întreaga noastră ființă. Astfel o să descoperim care sunt rugăciunile de cerere și rugăciunile de mulțumire către Dumnezeu, o să ne dăm seama că putem vorbi cu Dumnezeu, iar dacă în timpul slujbei lăsăm la o parte grijile lumii acesteia, pentru puțin timp, ne vom număra și noi printre îngerii care slujesc lui Dumnezeu în cer.

Înainte de ieșirea cu Sfintele Daruri, strana începe cântarea heruvimică, iar preoții în sfântul altar se roagă cu aceleași cuvinte: „*Noi care pe heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit – sfânta cântare aducem, toată grija cea lumească să o lepădăm. Ca pe Împăratul tuturor, să primim pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngerești*”. Iată că prin prezența la Sfânta Liturghie ne putem asemăna cu îngerii. Totul depinde de dragostea noastră, de dorința noastră de a-L iubi pe Dumnezeu, de a-L cunoaște și de a ne dăruia Lui. În ceea ce privește durata slujbei, nu cred că trebuie să ne plângem pentru că nu este foarte mare. Dacă vom merge în fiecare duminică două ore la Sfânta Liturghie, într-un an de zile acest lucru este egal cu durata a 5 zile. Atât timp îi dăm lui Dumnezeu din viața noastră într-un an.

Noi trebuie să ne adunăm ca să ne rugăm pentru sfințirea darurilor și să participăm la Sfânta Jertfă ca astfel să primim darurile lui Dumnezeu. El este Acela care ne dă harul Său, ne dă dragostea Sa, pentru ca spre sfârșitul Liturghiei să ni se împărtășească deplin, sub forma Trupului și a Sângelui Său.

Avem nevoie de Sfânta Împărtășanie pentru că ea este hrana care ni se dă pentru veșnicie. Este o taină pe care mintea nu poate să o pătrundă, dar pentru a o primi avem credința noastră și

cuvintele Mântuitorului Hristos: „*Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață întru voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi*” (Ioan 6, 53–55).

Ne este de folos Sfânta Împărtășanie nu numai pentru veșnicie, ci și pentru lumea aceasta în care trăim acum. Ea ne ajută să ne curățim gândurile, inima, ne ajută să ne sfințim în întregime – trup și suflet – și astfel să devenim locaș al lui Hristos, putând zice împreună cu Sfântul Apostol Pavel: „*Iar de acum nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine*” (Ga. 2, 20).

Dacă cele scrise până acum ne vor face mai doritori de a participa la Sfânta Liturghie, noi cei mari vom mai avea de îndeplinit o datorie. Și anume, odată cu noi să-i aducem în biserică pe copiii și pe nepoții noștri. S-au născut, i-am botezat și au intrat în această viață. Trebuie să ne ocupăm de ei și pe mai departe. Trebuie să-i aducem în biserică pentru a-i învăța să se închine și să se roage Dumnezeului celui Atotstăpânitor. Dacă ne rușinăm de Biserica lui Hristos și ei se vor rușina mâine de Hristos, iar la Judecata viitoare Hristos se va rușina de noi și nu ne va recunoaște ca fii ai Săi. Dacă noi astăzi nu intrăm în biserică cu ei, mâine ei vor uita de Dumnezeu. Să-i creștem cu dragoste de Dumnezeu și să urmăm îndemnul Sfântului Apostol Pavel care spune: „*eu nu mă rușinez de Evanghelia lui Hristos, pentru că ea este putere a lui Dumnezeu spre mântuire tot celui ce crede*” (Rom. 1, 16).

Să urmărim și noi credinței Sfinților Apostoli, mucenicilor și tuturor acelor care au murit mărturisindu-L pe Hristos, să ne unim rugăciunile la Sfânta Liturghie, să ne curățim inimile, să ne mărturisim păcatele și „*cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste*” să mergem să ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului.

Să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru îndelunga Sa răbdare, pentru multa Sa milostivire și să îl rugăm să nu ne piardă.

Până când o să ne rabde Dumnezeu indiferența noastră și mai ales lipsa dragostei față de EL și față de semenii noștri?

Nu știm. Să sperăm că o să ne trezim înainte de sfârșit.

Ieromonahul Paisie

„Este suficient să contemplăm interiorul bisericilor acoperite de fresce și de icoane pentru a nu ne simți singuri.” Michel Zuenon

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 23 iulie 2000

Apateu	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău
Bătănia	– ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Bichiș	– ora 9.00 – pr. Petru Pușcas
Budapesta	– ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	– ora 10.00 – P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Aletea	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Giula II.	– ora 8.30 – pr. Paisie
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Săcal	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Veherd	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Studii de educatoare bilingve

– Impresii finale și gânduri de viitor –

Anul școlar 1999-2000 s-a încheiat și pentru studențele de la Institutul de Educatoare „Tessedik Sámuel” din Szarvas. Absolventa György Enikő a pus câteva întrebări colegelor sale, dorind să afle următoarele: „Cum vi se par cei trei ani de studenție?”, „Cum a fost examenul de absolvire?”, „Ce impresii finale aveți?”

Timea Györgyi Iuhás: În anul 1997 m-am speriat puțin la examenul de limba română, deoarece atât discuția cu doamna profesoară, cât și problemele de gramatică română conduceau la concluzia că trebuie să vorbim mult mai mult românește, că trebuie să facem mai multe exerciții de limbă română. Am folosit bine manualul profesorilor Mihai Cozma și Lucia Borza. Am rezolvat multe exerciții de limbă. Cred că, acum în anul 2000, știu mai bine românește. Îmi amintesc cum reveneau ca un leit-motiv sfaturile profesoarei noastre că limba română de la Micherechi – graiul local – așteaptă să fie ridicat la nivelul limbii literare, că această creștere a limbii române trebuie făcută de vorbitorii limbii române, de noi, studențele, viitoarele educatoare bilingve și viitorii intelectuali. Eu am înțeles mesajul și mi-am făcut lucrarea de diplomă în limba română cu un rezumat în limba maghiară: *Emanuil Gojdu – Mecena al românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania. Contribuții la dezvoltarea culturii române din Imperiul Austro-Ungar*. Tema mi s-a părut frumoasă, interesantă, dar foarte grea. Am citit mult în limba română. Am susținut lucrarea în limba maghiară, dar la metodică română m-am descurcat și mai bine.

Aștept să lucrez fie ca educatoare, fie în alt serviciu. Tot ceea ce am învățat îmi va fi de folos mie și societății noastre.

Beata Bozga: Mi-a plăcut mult la Szarvas. Am studiat primii doi ani la zi, iar din anul III am studiat fără frecvență. Deși n-am terminat Liceul N. Bălcescu, am îndrăgit foarte mult gramatica română după manualul profesorului Mihai Cozma și

după cursul special „Gramatică specială pentru educatoarele bilingve” al profesoarei noastre. Am îndrăgit poveștile românești din Ungaria repovestite. Am fost povestitoarea

Absolventele de la Institutul de Educatoare bilingve din Szarvas, împreună cu profesoara Lucreția Fluieraș

clasei. Sînt româncă și mi-am ales lucrarea de diplomă în limba română: *Conviețuirea românilor din Bătania cu sîrbii și maghiarii de-a lungul ultimelor două secole* (mai ales din punctul de vedere al religiei ortodoxe - liantul durabil al conviețuirii cu sîrbii). Am citit mult românește, după o bibliografie precisă, iar în final, lucrarea mea s-a încheiat cu ajutorul conducătoarei, și îndrumătoarei profesoară Lucreția S. Fluieraș. Mi-am apărut lucrarea în limba maghiară, avînd și un rezumat obligatoriu. Și la metodică predării în grădinițele de naționalitate m-am descurcat foarte bine.

Pornesc în viață cu două diplome (în limbile română și maghiară) cu un curaj destul de bun, dar știu bine o lecție pe care am auzit-o deseori în cei trei ani: sîntem formate ca intelectuale, iar „creșterea limbii române este datoria noastră sfîntă”. Deci, eu, ca româncă, voi vorbi mult mai mult românește. Voi

transmite copiilor mei această învățătură și ca datorie sfîntă pentru ca limba română să dăinuie.

Adio, studenție! Te salut, viitor!”

Brigitta Kovács: Mi-am ales de dragul cunoașterii, nesilită de nimeni, limba română ca limbă străină și în Liceul „N. Bălcescu”, și aici, la Szarvas. Cu mine, cred, s-a lucrat cel mai mult, și

trăa fost și bibliotecara noastră. Sînt mîndră că am putut traduce din limba maghiară în limba română „Doi feți cu stea în frunte” și „Florița din codru”, de Ion Slavici. Mi-au plăcut cîntecele românești de copii, cîntecele de leagăn, mi-a plăcut istoria, geografia și folclorul românilor din Ungaria. Lucrarea mea de diplomă a fost în limba maghiară, iar la metodică română am luat notă maximă. Aici, mi-am reactivat vocabularul pasiv din școala de 12 ani, absolvită la Sf. Gheorghe județul Covasna. Acolo sînt 85% maghiari și nu se vorbește decît foarte puțin limba română. Acum știu că pot vorbi, stăpînesc limba română. Mă voi stabili cu viitorul meu soț în Ungaria și mi-ar plăcea să fiu educatoare bilingvă. Ca impresie finală pot spune că totul a fost mai frumos și mai ușor față de cum credeam. Chiar și comunicarea în limba română din afara orelor.

Eu, semnatară acestui reportaj, am datoria morală de a spune ceva interesant: sînt maghiară din orașul Gheorghieni, județul Harghita. În județul meu sînt 75% unguri și toți românii vorbesc limba maghiară. Și eu știu limba țării mele, România. Aici, la Szarvas, n-am încetat să învăț importanța limbii române, a culturii române din Ungaria pentru cultu-

ra maghiară din care face parte și pe care o nuanțează tocmai prin specificul ei aparte: bilingvismul. Mi-a plăcut mult gramatica, mai ales am tradus foarte mult și mi s-a părut interesantă acea parte a gramaticii care se referea la *Grupe de cuvinte pe sfere semantice pentru grădinițele bilingve din Ungaria și România*. Cred că doamna profesoară nu se supără dacă afirm că am fost traducătoarea (din română în maghiară) a tuturor comunicărilor pe care le-a făcut, chiar și la Simpozionul internațional al minorităților de la Szarvas: „A crede, a iubi, a crea”, din octombrie 1999 traducătoarea delegațiilor din România și Republica Moldova. Mi-e dragă limba română-limba patriei mele. Lucrarea mea de diplomă a fost o întoarcere fericită la frumusețea codrilor din județul Harghita, cu popas special la diversitatea brazilor din pădurile Ardealului. Am redactat-o și am apărut-o în limba maghiară. Examenul de metodică română a fost foarte ușor, fiindcă am știut toate subiectele la fel, de notă maximă, și fiindcă n-am probleme cu limba română. Totul mi s-a părut foarte firesc și plin de frumusețe.

Impresiile finale le purtăm în suflet ca un bun al nostru, la care ținem enorm și de care nu ne putem despărți. **T. Gy. I.**

Micile speranțe...

... din Săcal și Apateu în Italia. Cu acest titlu a apărut săptămîna trecută un articol în care v-am informat despre succesele din țară și de peste hotare ale elevilor bihoreni. Ne cerem scuze pentru că din greșeală am încurcat unele lucruri: La Cupa Szabadsföld din 1999 au participat numai elevii din clasa a 4-a a școlii generale din Săcal, care au obținut ca premiu un drum în Italia, la Catolica. Acolo, tinerii noștri fotbaliști au legat multe prietenii, astfel fiind invitați din nou la Catolica, la un concurs internațional care a avut loc în primăvara acestui an. Acest concurs a fost lansat însă pentru copii mai mari, clasele 5-6. Fiindcă cei din Săcal nu au putut alcătui o echipă întreagă, i-au chemat în ajutor pe prietenii lor din Apateu. Astfel au ajuns școlarii din Săcal și Apateu împreună la concursul internațional din Catolica – ne-a corectat Alexandru Tripon, directorul și antrenorul școlii din Săcal. Oricum, ne bucurăm cu toții de succesele copiilor bihoreni.

Redacția

Marton Emőke: Au trecut repede cei trei ani. Simt, sincer, că pot vorbi românește. M-au ajutat orele de gramatică, de traduceri și de lectură în limba română, o lectură bine condusă, cu scop precis. De fapt, profesoara noas-

O săptămână la Szanazug

Autogovernarea Românească din Giula, cu sprijinul Fundației pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria a organizat și în vara aceasta o tabără de creație la Szanazug, într-un mediu pitoresc, în casa de odihnă a Serviciului Salvării Naționale. Cei aproape 30 de copii îndrumați de profesoara de desen Maria Rocsin, de Adela Kiss, designer și de profesorul de gimnastică Tiberiu Rocsin s-au simțit nespuse de bine. În această săptămână, ei au desenat, au creat obiecte, au învățat cîntece și dansuri românești și au avut posibilitate de a se recrea. Copiii ne-au trimis o carte poștală făcută de ei, precum și o scurtă scrisoare despre săptămîna petrecută împreună.

Între 26 iunie și 1 iulie s-a desfășurat la Szanazug o tabără de creație, cu participarea a 27 de copii români din Giula.

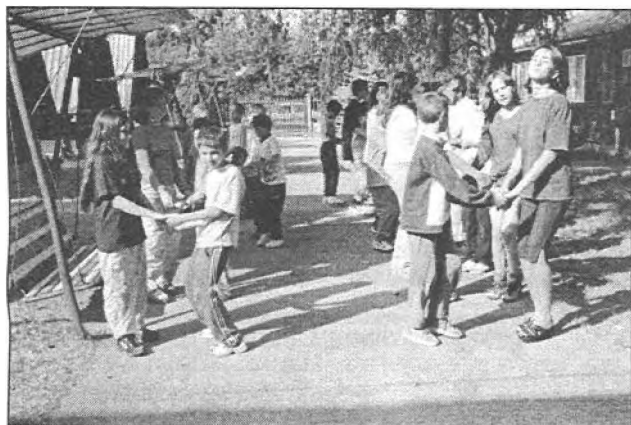
Prima „creație” din tabără a fost o lucrare în grup, o pictură de siluetă, pe care am botezat-o:

studiat aceste forme și am cunoscut caracteristicile plantelor, am încercat să facem serigrafii din cele adunate din natură. A treia fază a studiului l-a însemnat o lucrare de grafică publicitară, anume proiectarea unor coperte

unde ne-am petrecut această săptămînă. După cîteva zile ne-am și adunat amintiri din tabără, pe baza lor am pregătit „Vederi din Szanazug”. Vederile le-am pictat chiar noi, după momentele trăite aici. Într-o zi, după cină, am avut și „program de machetat”. Fiecare dintre noi a făcut cîte-un lampion. Lampionarele erau din hîrtie creponată și au devenit foarte colorate, iar la sfîrșitul taberei le-am putut duce cu noi acasă. Un program așteptat de noi cu nerăbdare l-a însemnat modelarea din lut. A fost foarte interesant să observăm cum „materialul” – adică lutul – s-a format sub mîna noastră. Și în așa fel, s-au născut în tabără dinosaurii, broaștele țestoase, balenele din lut.

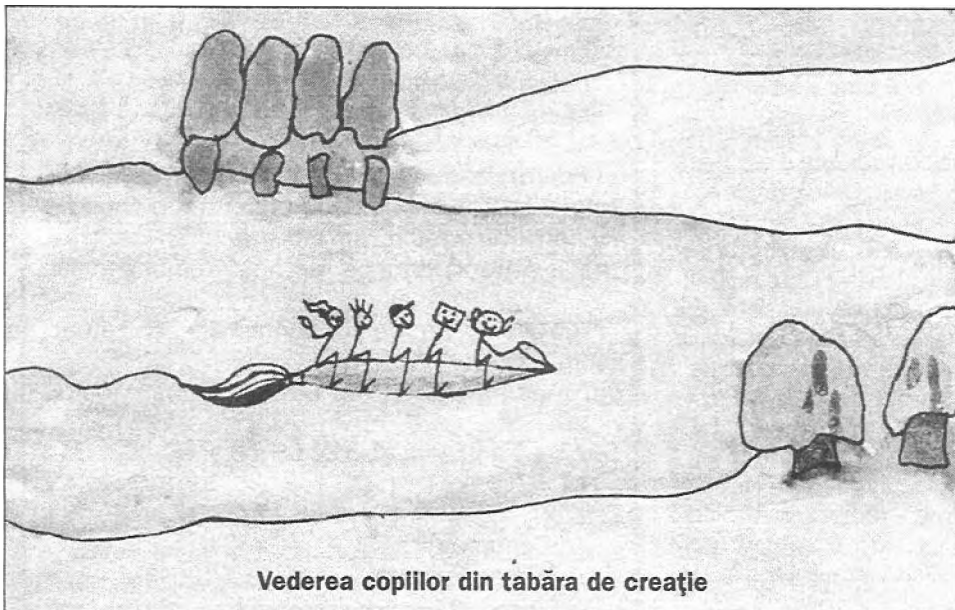
Pe lîngă munca de creație am avut și programe distractive și de sport. Dimineața a început cu alergare și gimnastică, iar după-masă, în programul liber, ne-am jucat cu mingea. Într-o seară, elevii mai mici, împreună cu cei mai mari au învățat dansuri populare românești. În afară de ocupațiile organizate, am putut să facem și baie în apa Crișului, dar din păcate numai de două ori, din cauza timpului, care în această săptămînă nu era chiar canicular.

În săptămîna aceasta ne-am simțit bine împreună, la Szanazug, în tabăra care s-a încheiat în ultima seară cu un foc de tabără.

„TABORELLA”. Această siluetă am desenat-o după mai multe corpuri omeneste. Desenul în grup a fost neobișnuit pentru noi, mai ales că copiii mai mici au lucrat împreună cu cei mari. Activitatea următoare a fost o serie de desene de studii. Exercițiul acesta ne-a plăcut foarte mult, pentru că formele organice (crengi uscate, melci, flori) le-am adunat din pădure. După ce am

de CD-uri, de casete sau de hîrtie de ambalaj, folosindu-ne de serografiile cele mai reușite. În afară de proiectarea copertelor, mai mulți dintre noi ne-am propus să facem colaje și montaje. Copiii mai mici au făcut ilustrații la poezia lui Weöres Sándor „Excursia de vis”. Pe baza elementelor poeziei au apărut în acvarelă codrul în care doarme căprioara sau chiar malul Crișului,

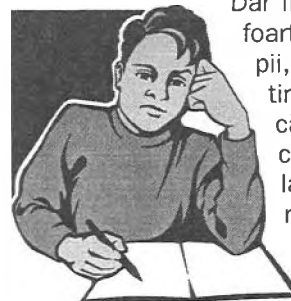
Vederea copiilor din tabăra de creație

Nu știi ce să faci în vacanță? Scrie jurnal!!!

Dragi copii, știm că nici în cursul vacanței nu vă petreceți timpul degeaba. Sperăm că v-ați odihnit deja după examenele și lucrările de la școală și ați luat drumul spre o tabără sau vă pregătiți pentru o excursie minunată cu părinții sau cu bunicii. V-ați gîndit oare să vă luați cu voi și un caietel și creion (poate și creioane colorate, să desenați ceea ce vedeți), să vă notați tot ceea ce vedeți? Dacă încă nu v-ați apucat să vă scrieți jurnalul personal, să știți că vacanța de vară este perioada cea mai potrivită pentru acest lucru. În fiecare seară vă puteți înregistra gîndurile care v-au preocupat toată ziua, noile experiențe, impresiile despre locurile și despre oamenii pe care i-ați cunoscut. Acest lucru este foarte folositor, vă ajută mult în dezvoltarea cunoștințelor de compunere, puteți învăța multe cuvinte și expresii noi. Cel mai util ar fi dacă v-ați scris jurnalul în românește. La început va trebui să folosiți mai mult dicționarul, dar încetul cu încetul tot mai puțin. Și nu în ultimul rînd: ați uitat cît de greu este în septembrie, la orele de română, cînd trebuie să scrieți compuneri despre amintirile voastre din vacanță, despre excursiile, taberele la care ați participat?

Noi, cei care scriem *Foia românească*, sîntem la fel ca toți oamenii, avem acel defect că sîntem foarte curioși. Ne interesează cum și cu ce preocupări petrec tinerii noștri vacanța, unde se duc în excursie, etc. Dar fiindcă știm că și cititorii sînt foarte curioși, de aceea, dragi copii, vă invităm să vă scrieți amintirile și pentru noi, să le publicăm în *Foia*. Sîntem convinși că în prima zi a noului an școlar veți fi lăudați și de profesorul vostru de română. Și încă un sfat bun: să nu uitați acasă nici aparatul de fotografiat!

Tinerii din Balcani se vor ajuta în cazul unor catastrofe naturale

Tinerii din țările balcanice își vor acorda reciproc ajutor în cazul unor calamități naturale prin intermediul unor echipe specializate în astfel de operațiuni. Echipele de intervenție au fost pregătite în cadrul programului *Balkan Emergency Rescue*, care s-a desfășurat în perioada 7-14 iulie, la Platamonas, în Grecia. Manifestarea a fost organizată de Asociația Națiunilor Unite – Tineret România, care coordonează *Balkan Youth Network* pînă în 2005.

Prin acest program se urmărește implicarea tinerilor în acțiuni de aju-

tor umanitar, sub directă îndrumare a unor instructori specializați, informarea și educarea populației cu privire la modalitățile de reacție în caz de catastrofe și calamități naturale și colaborarea cu alte organisme ce pot interveni în astfel de situații. „În cazul în care într-o țară din zonă au loc cutremure, inundații, incendii, echipele din celelalte țări vor ajuta populația din aceste zone prin diverse mijloace: distribuirea de ajutoare, asistență medicală sau evacuare”, au declarat participanții la sfîrșitul cursurilor.

Mergi la plajă? Fii atentă!

Vară, odihnă, relaxare... și, desigur, mult soare. Abia aștepti să ajungi pe malul mării, să te trîntești pe nisip și să lenevești, lăsînd razele soarelui să te bronzeze. Atenție, însă! Pentru ca soarele să aducă beneficii sănătății tale, nu trebuie să abuzezi de el. Nu este bine să stai prea mult timp la plajă, căci te poți arde, îți pot apărea erupții pe piele, poți cădea victimă insolației și deshidratării. Noi îți vom spune cum să eviți toate neplăceri ca să te poți bucura din plin de vacanță.

De ce îți recomandă medicii să nu stai prea mult timp la soare? Este, oare, periculos pentru sănătatea ta? Răspunsul este „Da”. Razele soarelui îți pot dăuna dacă abuzezi de ele.

Bronzează-te fără probleme

Razele ultraviolete sînt absorbite de suprafața epidermei și sînt reținute în proporție de 70%. Ele scad imunitatea (așa se explică de ce erupțiile herpetice reapar la soare) și produc îmbătrînirea celulelor și a colagenului, pielea pierzînd din strălucire. Atenție! Dacă ai alunițe pe piele, cu atît mai mult trebuie să eviți expunerea prelungită la ultraviolete. Razele infraroșii sînt singurele pe care pielea le simte efectiv – ele produc o vasodilatație puternică, ceea ce dă senzația de căldură (este semnalul de alarmă că trebuie să aplici o cremă protectoare). Tot infraroșii sînt

cele care provoacă „șocurile solare” și sînt răspunzătoare de înroșirea și inflamarea pielii. Expunerea excesivă la infraroșii poate produce insolația. Așadar, cum te poți bronza fără să apară probleme?

● Expune-te treptat la soare. În prima zi 10 minute, în a doua 20 de minute ș.a.m.d. În acest fel, bronzul tău va dura mai mult. După ce te-ai bronzat, nu este recomandat să stai mai mult de o oră pe zi la soare, căci riști să faci insolație.

● Nu face plajă între orele 12.00 și 16.00. Atunci intensitatea ultravioletelor este ridicată și te poți arde ușor. Este perioada siestei, a tricoului, pălăriei și a camerei de hotel.

● Chiar și sub umbrela de soare te poți arde. Nisipul reflectă peste 17% din radiații. Dacă faci plajă la munte, fii atentă. La două mii de metri altitudine, expunerea este mai intensă și pielea se arde de

două ori mai repede decît la nivelul mării.

● Aplică din abundență cremă protectoare la fiecare oră și după fiecare baie în mare. Acordă o atenție sporită zonelor sensibile: urechi, nas, frunte, umeri. După baie nu lăsa soarele să-ți usuce pielea. Șterge-te bine cu prosopul: picăturile de apă se comportă ca o lupă, producînd arsuri ale pielii.

● Este recomandat ca imediat după plajă să faci un duș și să aplici pe piele o cremă hidratantă.

Ce trebuie să știi despre cremele protectoare?

Ele au grade diferite de protecție: moderat, mediu, major și extrem (fiecare produs are înscris pe el indicele minim de protecție). Dacă ai o piele sensibilă, care se înroșește imediat, folosește în primele trei zile un produs cu indice de protecție 20. Dacă te bronzezi ușor, fără probleme, poți folosi de la început produse cu indice 8-10. Treptat, pe măsură ce pielea ta capătă o ușoară colorație brună, poți folosi creme cu indice de protecție mai mic. În acest fel, pielea se va obișnui cu soarele și va avea timp să fabrice melanina (pigmentul care ne colorează pielea). Bronzarea va fi mai lentă, dar mai sigură: pielea nu se va irita și nu se va coji. În cazul în care nu știi ce tip de piele ai, dermatologul îți poate recomanda produsul potrivit.

E bine să știi

Pînă la vîrsta de 7 ani, pielea copilului este o adevărată „strecurătoare”. Pentru ca soarele să nu-i facă rău, cel mai bine este să-l ții pe copil la plajă cu tricoul pe el și cu pălărieuță pe cap. Cei mici sînt foarte sensibili și trebuie protejați cît mai bine împotriva razelor ultraviolete. Pentru ei sînt recomandate emulsiile cu un indice mare de protecție. Dă-i copilului să bea cît mai multe lichide – cei mici se deshidratează mult mai ușor decît adulții. Bebelușii sub 6 luni nu trebuie duși la plajă.

Cine-i cea mai frumoasă romîncă?

Miss România Internațional

În lunile iulie și august se desfășoară pe litoralul românesc, la Mangalia (și în stațiunile sale, Olimp, Neptun, Jupiter, Venus, Saturn), festivalul CALLATIS 2000 care cuprinde în sine și concursul de frumusețe „Miss România Internațional”.

CALLATIS 2000 este un amplu maraton cultural-artistic-sportiv, oferit turiștilor aflați pe litoral, telespectatorilor din România și celor care vizionează programele postului TV România Internațional. Vor avea loc spectacole de mare amploare, concursuri cu premii, întreceri sportive, muzică pentru toate vîrstele și pentru toate gusturile, modă, teatru, film, folclor și Serbările Mării.

În cadrul festivalului, în ziua de 14 august a.c. va avea loc ediția inaugurală a concursului „Miss România Internațional”. Concursul dorește să fie o pledoarie pentru frumusețea românească de pretutindeni, pentru păstrarea specificului național, reunind concurențe de origine română din diasporă. Ineditul competiției constă în testarea cunoștințelor de tradiție și civilizație românească, a spontaneității și imaginației concurențelor.

Înscrierile la concursul „Miss România Internațional” se primesc pînă la data de **31 iulie 2000**, ținîndu-se cont de trei reguli:

- cel puțin unul dintre părinți să fie de origine română;
 - domiciliul stabil în altă țară decît România;
 - vîrsta cuprinsă între 13 și 25 de ani.
- Se vor trimite pe adresa producătorilor 2 fotografii – portret și plan întreg –, precum și următoarele informații:
- data și locul nașterii
 - profesia
 - domiciliul stabil
 - înălțimea
 - greutatea
 - pasiuni
 - eventualele aptitudini artistice
 - modalități de contactare (telefon, telefon mobil, fax, e-mail)

IMPORTANT!

Primelor trei clasate li se acordă premii în valoare de:

- Locul I – **3000 USD**
- Locul II – **2000 USD**
- Locul III – **1000 USD**

Pentru perioada 10-15 august a.c., concurențelor li se asigură de către organizatori cheltuielile privind transportul internațional, cazarea, masa și transportul pe teritoriul României.

Adresa la care se pot contacta organizatorii:
Fundatia Clubul Societății Civile
București, sector 1, str. G-ral C. Budișteanu nr. 20.
Telefon/Fax: 00-40-1-312 06 78 și 00-40-1-314 77 67.
Telefon mobil: 00-40-94-55 11 22 (doamna Draga Comeanu)
E-mail: atlantis@fx.ro

Un profesor în pensie care se gîndește și la viitor

Cu bucurie am aflat că profesoara pensionară Ana Crișan a donat 100.000 de forinți Liceului Nicolae Bălcescu din Giula, din dobînda cărora, în viitor, va fi premiat cel mai bun matematician al liceului. Doamna Crișan este a treia persoană particulară, fostă profesoară a liceului, care a făcut acest gest mărinimos, și s-a înscris în rîndul acelor, care doresc să se dezvolte un concurs sănătos printre elevii liceului românesc din Giula. În acest fel s-a lărgit totodată și gama distincțiilor.

– Ce V-a determinat să întemeiați acest premiu?

– În primul rînd: 37 de ani am fost profesoară de matematică și geometrie a liceului, deci aici mi-am petrecut aproape toată viața. M-am simțit foarte bine printre elevii și colegii mei. Așa sper că am reușit, la multe-multe generații, să predau și să-i învăț această frumoasă disciplină. Mulți dintre foștii mei elevi mi-au devenit colegi, mulți s-au folosit în viața lor de matematica predată de mine. Acum, după ce am rămas singură, trăiesc mai liniștit, mai echilibrat, și acum m-am gîndit că școala și elevii acesteia merită acest dar din partea mea.

Aș dori ca în acest fel să prindă rădăcini dragostea pentru matematică în această școală.

– Ce nume va primi această fundație?

– Ne-am gîndit la mai multe. Ori să fie „Pentru liceul nostru”, ori „Fundația pentru disciplina matematicii”.

– Care sînt principiile de bază ale acestei fundații?

– Eu m-am gîndit ca dobînda acestor bani să se doneze în fiecare an la

serbarea de rămas bun. Condiția principală este ca elevul sau eleva să fie eminent în timpul celor patru ani (la sfîrșit de an) – bine-nțelese din matematică. Conduita, la fel, să fie exemplară, iar din obiectele obligatorii la bacalaureat (limba română, limba maghiară, istorie și limbi străine) să aibă o medie de cel puțin 4,5. Și aș dori ca acești elevi să își continue studiile la universitățile din țară. Cam atîta despre principiile acestei fundații. Trebuie să mai amintesc că absolutul distins va primi în afară de bani și o diplomă specială.

Subsemnatul, ca fost elev al Doamnei Profesoare, nu ar putea concura, și nici nu ar fi putut concura pentru această distincție, căci la matematică nu am fost fruntaș. Totuși sînt mulți și sper că și în viitor vor fi elevi care vor aștepta după patru ani de studii această distincție.

Doamnei profesoare Ana Crișan îi mulțumim că a donat această sumă liceului, cu gîndul la viitor, cu gîndul la cei mai buni elevi...

Șt. Oroian

De ce ne îndepărtăm de bătrîni?

Pînă nu demult, reprezentanții diferitelor generații au petrecut mult timp împreună. Astăzi însă aproape că nu mai atunci sîntem în preajma bătrînilor, dacă ei sînt bolnavi. Și nici măcar atunci întotdeauna...

La sfîrșitul secolului XX, trăim împărțiți în grupuri pe vîrste. Copilul de trei ani umblă în aceeași grupă de grădiniță cu alți copii de trei ani. Adolescenții învață, se distrează împreună cu adolescenții. Iar cei de 80 de ani sînt împreună la casa de bătrîni cu alții de vîrsta lor.

De ce îi separăm pe bătrîni? Din prejudecăți, din neștiință sau din cauză că nu găsim o rezolvare mai bună. Cunoștințelor care de aceea se distanțează de bătrîni, pentru că se tem de îmbătrînire, de moarte. E cu mult mai ușor să accepți moartea numai pe plan teoretic. Nu este însă ușor să-i vezi pe apropiatii tăi să sufere, să dispară dintre noi. Cîteodată așa este de greu că ne depărtăm tocmai de cei care ar avea cea mai mare nevoie de noi, de ajutorul nostru...

Această separare însă este consecința mai multor probleme. Dacă zece copii de 14 ani sînt închiși într-o sală, după un timp sigur că se vor certa, se vor încăiera unul cu altul. Dacă însă adunăm la un loc zece oameni de diferite vîrste, de la 2 pînă la 80 de ani, cu siguranță că se va crea o ierarhie pe vîrstă. În această grupă toți se vor ajuta unul pe altul. Unii sociologi susțin că este mare nevoie ca diferitele generații să fie din nou unite. În caz contrar, atît individul cît și societatea vor suferi multe răni care numai greu se vor vindeca.

Totuși, încă acum, cînd ne apropiem de un nou mileniu, ne revalorificăm și legăturile familiale. Tot mai mulți tineri se angajează să crească doi sau trei copii, ceea ce fără ajutorul bunicii lor e destul de greu. Un profesor mi-a povestit că el știe întotdeauna care

copil are o relație bună cu bunicii. Aceștia sînt cu mult mai liniștiți, mai echilibrați, mai optimiști. Cunoștințelor care a petrecut mult timp cu bunicii. Bunica, care a fost mulți ani dascăliță, i-a învățat nenumărate zicători și poezioare. Fetița de 3 ani așa era de înțeleaptă, așa de curat vorbea, că îi era mai mare dragul să vezi cum stătea pe scăunelul ei din curte, alături de bunicul, care o pune la încercare cu ghicitori.

De mulți ani trăiesc la oraș. De cînd am părăsit căminul studentesc, lucrul de care m-am temut cel mai mult a fost să-mi găsesc o locuință în care să mă simt bine. La bloc – fiindcă toți tinerii zilelor noastre acolo își încep viața separată – mă simțeam de parcă m-ar sufoca ceva. Nici după mai multe luni nu mi cunoșteam vecinii. Ne salutăm, dar nimic mai mult. Acum trei ani mi s-a întîmplat să mă mut într-o casă veche din centrul Seghedinului. Nu numai casa este veche, dar și locuitorii ei. Aproape toți sînt pensionari. Bucătăriile locuințelor au fereastra spre culoar. Toți ne vedem unii pe alții. Și la bine, și la rău. În această casă însă mă simt ca acasă, la sat, unde saluți pe toată lumea, întrebi vecinii cum o mai duc, cînd au fost ultima dată la nepoți, dacă pot trăi din pensie... În timpul verii, casa noastră se întinerește: aproape în fiecare locuință apar cîte unul sau doi nepoți, pe culoar numai așa poți să treci, dacă intri printr-o căsuță făcută de mînuțele copiilor, bunicul care toată iarna abia s-a sculat din pat, acum repară bicicleta.

Probabil sînt utile cluburile de bătrîni, dar nicidecum acele case, unde oamenii în vîrstă sînt separați de generațiile mai tinere, de copiii și de nepoții lor. Numai atunci putem învăța de la bătrîni, dacă îi iubim – nu de la distanță, ci de aproape, dacă trăim, lucrăm împreună cu ei, ne rugăm și ne bucurăm împreună cu ei. Societatea noastră numai atunci va fi puternică, dacă familiile din nou se vor uni.

Eva Iova

Optimismul este foarte important pentru păstrarea sănătății

Timp de 30 de ani, cercetători americani de la clinica Mayo, în colaborare cu Universitatea Pennsylvania, au realizat un studiu potrivit căruia persoanele optimiste trăiesc mai mult și sînt mai sănătoase decît persoanele pesimiste...

Cele 839 de persoane care au participat la acest studiu au trebuit să treacă mai întîi un test pentru a se determina dacă sînt optimiste sau pesimiste. S-a ajuns la concluzia că indivizii care intră în categoria mari pesimiști au cu 19% mai multe șanse să

moară prematur decît optimiștii.

Psihologul Martin Seligman oferă patru motive pentru a explica de ce optimiștii trăiesc mai mult și sînt mai sănătoși. Mai întîi, în situații de criză, optimiștii au tendința de a fi mai puțin pasivi decît pesimiștii, care pozează în victime și nu se bat să-și rezolve problemele. Potrivit rezultatelor studiului, optimiștii reușesc mai bine în viața profesională decît pesimiștii, deoarece au capacitatea de a-și rezolva mai bine problemele și au mai mult avînt.

Optimiștii au tendința

de a-și anticipa problemele de sănătate, deci vor merge să se consulte preventiv. În schimb, pesimiștii nu cred în capacitatea lor de a-și influența destinul. Pentru ei, un consult preventiv este inutil.

De asemenea, se pare că optimiștii suferă mai puțin de depresii, iar depresiile sînt legate de morbiditate. Acestea antrenează comportamente autodestructive și pot induce tendințe sinucigașe.

În fine, sistemul imunitar al optimiștilor este mai eficient decît cel al pesimiștilor.

Ariciul

Aseară, prin grădina amortită,
Din tufe de pelin cu frunze mici
A apărut în taină un arici, –
O mică vietate ghemuită.

Copiii l-au zărit de pe cerdac
Cum se mișca domol pe subt gutui,
Și toți au alergat în jurul lui,
Iar el a-ncremenit pe loc, posac,
Cum îl prinsese vremea pe cărare,
Ca o perniță sferică în care
O fată rea, ca să se joace,
A-nfipt o sumedenie de ace.
Băteau copiii din vătrai și clește
Dar el tăcea, săracul, ca un pește
Și doar fiori de groază, când și când,
Treceau pe trupșorul lui plâpînd...

Am alungat copiii să se culce
Și-n înserarea limpede și dulce
Ce se lăsa din cer încetinel,
Am stat acolo, singură cu el.

Și mă-ntrebam pe gânduri: „Oare, cum
A fost făptura-i la-nceput de lume?
Din care veacuri înecate-n fum
Porni el oare, ca un scai, la drum
Să se oprească-n dreptul meu, anume?”

Ce vînt vrăjmaș și mohorît,
Ca pe-un măcieș pitic l-a scuturat
De-a mai rămas dintr-însul doar atît:
Un ghem de spini, ostil și speriat?

O fi avînd el oare pui?
Mă-ntreb, deși nu pot pricepe:
Cum sug ei oare, fără să se-nțepe
În ghimpîi lui?... ”

Cînd a simțit că-i singur doar cu mine
Și nici un dușman dinspre casă nu mai vine

A scos cu frică de subt el
Un bot timid și mic, ca de cățel,
Și cu instinctul lui obscur
A explorat terenul împrejur.
Și-abia ciulindu-și țepile pe spate,
Pe subt petunii grele de parfum,
Atras de noapte și singurătate
Și-a căutat încet-încet de drum...
S-a mai oprit în magheran o dată
Ca subt îndemnul unei tainice porunci,
Apoi a dispărut pe subt poiată...

Și nu l-am mai văzut de loc, de-atunci.

Cîntec

Frumoasă ești, pădurea mea
Cînd umbra-i încă rară
Și printre crengi adie-abia
Un vînt de primăvară...

Cînd de subt frunze moarte ies
În umbră viorele,
Iar eu străbat huceagul des
Cu gândurile mele...

Cînd strălucesc subt rouă grea
Cărări de soare pline,
Frumoasă ești, pădurea mea,
Și singură ca mine...

G. Topârceanu

„Tînărul Topârceanu, abia ieșit de pe băncile liceului, dovedea umor, fantezie și fineță. În curînd (după debutul de la Viața românească – n.n.) versurile lui se dovediră tot mai personale: revista ieșeană le-a publicat rînd pe rînd; în unele se evocă peisajul munților de la Nămăiești și de la apa Topologului; în altele sclipește un umor de mare ascuțime.

Discret, aproape misterios, își ducea viața într-o chilie, citind, scornind, adîncind probleme de psihologie, scriind puțin. Opera lui (Balade vesele și triste, Parodii originale, Migdale amare), de mare valoare artistică, e un rezultat al unei munci încordare, necontenite și meticuloase.”

M. Sadoveanu, 1937

George Topârceanu (1886–1937)

Poetul umoristic îndrăgit de copii și studiat în școală este muntean de obîrșie, dar a devenit moldovean convins, viețuind la Iași. S-a născut la București, unde începe școala primară, pe care o continuă pe valea Topologului (Șuici-Argeș). Nu termină Facultatea de Litere din București. În 1911, vine la Iași, ca secretar de redacție la Viața Românească (conferința Cum am devenit ieșean). În 1912, s-a căsătorit cu învățătoarea Victoria Iuga, născîndu-se unicul fiu, Gheorghe. Dar căsnicia se va destrăma. În primul război, cade prizonier la bulgari și stă doi ani într-un lagăr (1916–1918). Apoi, își va publica în volume amintirile din război. În 1926, obține Premiul Național de poezie.

Volumele de versuri Balade vesele și triste, Parodii originale, Migdale amare sînt un aliaj de umor și sentimentalitate. El prefăce „în glume lacrimile clare”. Cele mai cunoscute, încă din școală, sînt: Balada unui greier mic, Rapsodii de toamnă, Balada chiriașului grăbit, Acceleratul, Cioara, Primăvară, Balada morții ș. a. A scris romanul umoristic Minunile Sfîntului Sisoe (neterminat, publicat postum, 1938)

O poveste de dragoste discretă s-a ȳesut între el și poeta Otilia Cazimir.

Balada chiriașului grăbit

Trec anii, trec lunile-n goană
Și-n zbor săptămîinile trec.
Rămîi sănătoasă, cucoană,
Că-mi iau geamantanul și plec!

Eu nu știu limanul spre care
Pornesc cu bagajul acum,
Ce demon mă pune-n mișcare,
Ce taină mă-ndeamnă la drum.
Dar sînt că m-apasă păreții,
Eu sînt chiriaș trecător:
În scurtul popas al vieții
Vreau multe schimbări de decor.

Am stat la mansardă o lună.
De-acolo, de sus, de la geam,
Și ziua și noaptea pe lună
Priveam ca la teatru, madam!
Cînd luna-mi venea la fereastră,
Orașul părea că mă cheamă
Să-i văd în lumină albastră
Fantastica lui panoramă...
Mai sus, într-o cameră mică,
Făceau împreună menaj
Un moș, un actor și-o pisică.
Iar dincolo, jos, la etaj
O damă cu vizite multe
Și-alături de ea un burlac.
Un domn serios de la Culte
Cu cioc și cu ghetete de lac.

De-acolo, pe-o vreme ploioasă,
Mi-am pus geamantanu-n tramvai
Și-abia am ajuns pîn-acasă:
Pe Berzei, la conu Mihai.

Țin minte și-acuma grădina,
Ferestrele unse cu var...
În fața sta c'oana Irina
Și-n curte un fost arhivar.
Vedeai răsărind laolaltă
Un colț luminos de ietac,
Pridvorul cu iederă-naltă
Și flori zîmbitoare-n cerdac...
Pe-atunci înflorea liliacul
Și noaptea cădea parfumată
Umplînd de miresme cerdacul,
Și-avea arhivarul o fată...
Ștam ceasuri întregi subt umbrarul
De flori, așteptînd neclintit
(C-avea obicei arhivarul
Să sforăie noaptea cumplit).
Țirziu, cînd se da la o parte
Perdeaua, părea că visez...

Și iar am plecat mai departe,
De teamă să nu mă fixez.

Străine privești fugare!
Voi nu știți că-n inimă port
O dulce mireasmă de floare,
Parfumul trecutului mort.

Și-am stat la un unchi, pe Romană,
Țiu minte...dar unde n-am stat?
La domnul Manuc, o persoană
Cu nasul puțin coroiat.
La doamna Mary, pe Regală.
(O, cum mă ruga să nu plec!
Mi-a scris chiar o carte poștală);
Pe strada Unirii la Șbeck;
Pe Grant, lingă birtul lui Sbierea,
Pe Witing, pe Tei la Confort.
M-a dus pretutindeni puterea
Aceluiași tainic resort.
C-așa mi-e viața – o goană,
Și astfel durerile trec...

Rămîi sănătoasă, cucoană,
Că-mi iau geamantanul și plec!

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (11)

Tiberiu Herdean

debut jurnalistic • critic literar • redactor

Anii '80 ai ziarului românesc au cunoscut una din cele mai bogate perioade, când o generație tânără s-a afirmat devreme și a confirmat intuițiile redacției de atunci, deschizându-i paginile colaborărilor. Dacă e să amintim componența acestui grup activ de tineri jurnaliști, o facem nu atât cantitativ, pentru numărul mare de condeieri, cât mai ales calitativ, pentru valoarea de grup și individuală a produselor lor publicistice. În plus, ei formează cea de-a două generație compactă de jurnaliști ai comunității, din seria apariției ziarului la Giula, după 1971. De la Ștefan Frățean, Ioan Sz. Kiss, Petru Câmpian, Zoltán Papp, la Tiberiu Juhász, Maria Berényi, Tiberiu Herdean observăm că ziarul românesc are în intervalul 1975–1985 și cea mai rodnică perioadă, prin creșterea calității articolelor și prestigiul jurnaliștilor confirmați.

De departe, prestația intelectuală și jurnalistică a lui Tiberiu Herdean [semnat și Hergyán, – th –] (n. 1956) aparține criticului literar de vocație și unui spirit deschis spre inovații, capabil de proiecte culturale ample, care contaminează și mobilizează forțele creatoare ale comunității. Față de colega mai tânără Maria Berényi, despre care am vorbit cu câteva fișe mai înainte, antrenată în cercetarea de grup, având ca obiect recuperarea unor documente din istoria românilor din Ungaria, interesul lui Tiberiu

Herdean se aplică mai mult asupra culturii și literaturii contemporane. În plus, discursul său critic este unul sintetic, capabil să se miște pe zone largi ale culturii și ideilor literare, păstrând un ton obiectiv și stăpânind știința analizei testului pe semnificațiile majore. În comun însă, cei doi au curajul inițiativei culturale, inovația în proiectarea unor acțiuni constructive de durată, susținerea activităților cu un înalt simț al responsabilității științifice, gustul pentru o lectură prelungită, meditată, asupra cărților. Ambii repetă, în alte condiții și cu alte instrumente culturale, destinul profesorilor-jurnaliști, Pálffy Endre și Domokos Sámuel, care s-au folosit din plin de paginile ziarului românesc pentru a-și publica studiile de specialitate, înainte de a tipări un volum individual.

Când colegii săi de liceu băteau la porțile debutului la ziar cu poezia (Elena Munteanu), reportaj-evocare (Vasile Martin) sau corespondențe din liceu (Ștefan Frățean), preocupările lui Tiberiu Herdean țin mai degrabă de pasiunea sportului elegant, tenisul de masă. Iată, ziarul îl înregistrează mai întâi într-o fotografie alături de Mihai Bihari, printre frunzașii la tenis, în nr. 18/15 septembrie 1970, rezultate care îi aduce și statutul de responsabil sportiv, prezent în informația de la rubrica sport a ziarului, într-o relatare de Etelka Kocsis (în nr. 22/15 noiembrie 1971). Abia din

anul 1972, într-un reportaj sub genericul *Săptămîna românească la liceul Giula*, semnat de Edda Illyés, este amintit printre premianții concursului de recitări (în nr. 5/1 martie 1972). În primăvara anului 1974 Tiberiu Herdean se manifestă public, printr-un cuvînt în numele elevilor din clasa a IV-a (în nr. 4/15 februarie 1974, în supl. *Vocea tineretului*). Colegul său, Ștefan Frățean exersat deja prin scris la ziar, surprinde la ELTE Budapesta un grup de studenți, de aproape același calibru valoric mai tîrziu, T. Herdean, Ana Borbil, Tiberiu Juhász (în *compania studenților din Capitală*, în nr. 20/15 octombrie 1977). Este prea mult amînată intrarea cu text a lui Tiberiu Herdean în presă, față de prestația harnică a colegilor de generație, Ștefan Frățean, Tiberiu Juhász, Zoltán Papp, Mihai Gurzău. Distanța de timp este compensată însă cu un **debut publicistic** relevant și substanțial, care dă și orientarea sa ca jurnalist. Scrie o cronică literară la volumul lui Nicolae Balotă, *Lupta cu absurdul*, apărut în traducere maghiară la Editura Gondolat, în 1979. Articolul *Posibilul „imposibil”* (în nr. 47/26 noiembrie 1979, p. 6) îi descoperă lui Tiberiu Herdean și vocație de **critic literar**, cu o lectură de profunzime a textului și, lucru mai rar pentru un debutant în genul pretențios al criticii, o formulă analitică modernă. Același spirit analitic, mai deschis spre sin-

teză culturală, este prezent în cursul anului, cu cronici de teatru (*Teatrul Várszinház: Zamolxe de Lucian Blaga*, în nr. 17/27 aprilie 1980, *Falsă parodie istorică*, în nr. 32/10 august 1980), dar și cu reportaje culturale, scrise strîns, dar bine structurate (*Viață culturală în Pocei, Situația aprovizionării cu cărți a naționalităților, Pe marginea unei serate literare*). Contribuția esențială a lui Tiberiu Herdean la ridicarea calității ziarului, în zona rezervată culturii și literaturii, și care cîntărit valoric în coopertarea lui în redacția Foii noastre, ține de două cîștiguri: unul de substanță a scrisului său literar, fiind printre rarii intelectuali cu o viziune personală asupra literaturii române contemporane. Cel de-al doilea este aducerea unor colaboratori de prestigiu, scriitori români valoroși cu texte în pagina culturală, de la Marin Sorescu, Ion Caraion, Nichita Stănescu, la Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Florin Iaru, Matei Vișniec, Dorin Tudoran. De primul cîștig a beneficiat chiar literatura și arta colegilor români din Ungaria: se putea vorbi, în sfîrșit, de un critic literar de direcție, riguros și aplicat, cu un discurs modern și subtil în interpretări. Iată pe cronicarul literar la volumul lui Ilie Ivănuș, *Dincolo de orizont*, sesizînd punctele prozei autobiografice și ficționale ale autorului: „Realitatea nu trece prin metamorfoză, nu devine un *apropo* al ficțiunii. Cînd națiunea urmărește o temă ce nu ține de experiența imediată a prozatorului, stilul este distant, aproape impersonal. În aceste situații apare blînda ironie mîntuitoare.” (în nr. 4/22 ianuarie 1982). În 1992 receptează, printr-o critică ponderată, și studiile lui Gheorghe Petrușan și Alexandru Hoțopan, care îi dau pe alocuri prilejul unor opinii personale, al unor sugestii constructive. În zona artei, cronicarul plastic dovedește o receptare de profesionist în analiza tablourilor lui Ștefan Oroian (*Expoziția lui Ștefan Oroian la Seghedin*, în nr. 19/13 mai 1983).

O mare parte din activitatea lui Tiberiu Herdean s-a legat de destinul ziarului românesc. Mai mult ca sigur că tînrul **redactor** a găsit în Alexandru Hoțopan, redactorul-șef al gazetei, un spirit deschis noului, îndrăzneț la schimbări de substanță și coalizat în acțiunea de revigorare calitativă a presei românești. Cînd în 1992 i se încredințează directoratul redacției ziarului, spe-

ranțele de înnoire au fost întemeiate, căci ziarul capătă un caracter mai incisiv, își schimbă formatul și mărește paginația, oferind spații generoase creațiilor literare. Tiberiu Herdean face dovada unui redactor atent la problemele comunității: intervine prompt într-o discuție lansată de Lucia Borza, privind limba maternă și voința de a o însuși. Articolul-răspuns, *Limbă maternă și conștiință*, rostește un mesaj alarmant, de căutare a motivațiilor și soluțiilor păstrării limbii în conștiința vorbitorilor, și nu exclusiv pe seama instruirii din școală: „Pînă atunci cînd necesitatea păstrării limbii materne nu se motivează doar instructiv, adică pînă cînd se menține numai pentru susținerea echilibrului identității cum s-ar zice de specialiști, nu avem garanția perpetuării ei.” (în nr. 49/9 decembrie 1983). Fiind el însuși contemporan cu o serie de intelectuali creatori din comunitate, Tiberiu Herdean inițiază prin anul 1984 editarea unei reviste de cultură, rezervată unor studii de specialitate (istorie, etnografie, literatură, lingvistică). Așa reușește să grupeze în jurul său condeieri verificate și formați, de la profesorul Mihai Cozma, Lucia Borza, Gheorghe Santău, Alexandru Hoțopan, la Maria Berényi, Ioan Sz. Kiss, Elena Csobai, Ștefan Oroian. Revista *Timpuri* (1985–1989) a adus contribuții substanțiale la inițierea studiului riguros, anticipînd de acum constituirea, în 1991, a colectivului de cercetători formați din intelectualii români din Ungaria. Revistele *Annales '96*, *Lumina*, *Simpozion* continuă cu noblete patronajul spiritual al revistei inițiate în 1985 de Tiberiu Herdean. Dacă antologia de poezie contemporană *Vîntul care vine* (1986) împacă și pe redactorul de ediții și pe criticul literar, operînd o selecție de calitate, fiind deocamdată singurul volum al lui Tiberiu Herdean, eseurile și studiile sale din presa românească pot oferi oricînd oglinda unui scriitor matur, reprezentativ. Acestea îi solicită azi lui Tiberiu Herdean nevoia de a le strînge într-un volum de eseuri critice (proiectat din 1984 și mult prea amînat din 1990). După cum, prea pîguboasă este și absența sa din paginile Foii românești, de după anii '95, într-un moment cînd ziarul care l-a lansat are nevoie de prestigiul său de jurnalist și scriitor.

Cornel Munteanu

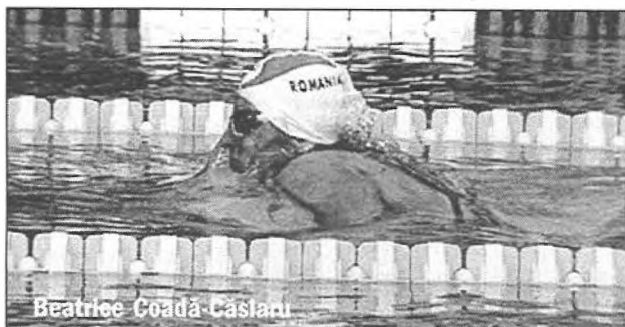
Din fișele următoare: Gheorghe Petrușan (12), Nicolae Gîndilă (13) și mulți alții.

Înot – România, o nouă putere în apă

Delegația României a adunat 14 medalii la Campionatul European de Natație

Duminică s-au încheiat întrecerile de natație ale Bătrânului Continent, organizate la Helsinki. Cu două luni înaintea Jocurilor Olimpice de la Sydney, naționala României s-a remarcat cu rezultate care au uimit lumea înotului. Pe lângă numeroșii medaliați români, o adevărată vedetă a fost **Beatrice Coadă-Căslaru**, care se va reîntoarce în România cu o adevărată colecție de medalii (3 de aur, 1 de argint). Biki, cum îi spun prietenii, va împlini în luna viitoare 25 de ani, și dintre cele 9 sezoane petrecute în competiția senioarelor, acesta este cel mai bun. De accidentările care au împiedicat-o până acum să cucerească vre-un titlu la o competiție de valoare nici nu vrea să-și amintească.

Acum se concentrează pentru Sydney, dar și la Helsinki s-a simțit extraordinar de puternică. Dovada că a fost într-o formă excelentă este că la 200 de metri bras a reușit s-o depășească chiar și pe

Kovács Ágnes, deținătoarea titlului, care la proba de 200 de metri n-a mai fost învinsă de ani în șir și era considerată drept favorită absolută. După competiție, Beatrice Coadă-Căslaru, s-a declarat revistei Pro Sport: „A fost fantastic! Aceste titluri mi-au dat atîta încredere, încît sînt din ce în ce mai convinsă că pot urca pe podium și la Olimpiadă. După ce am cîștigat cu ștafeta de 4x200 de metri și la 200 de metri mixt, în finala de simbătă, la 200 de metri bras, nu am mai avut emoții deloc. Nu m-a interesat nici un moment că mă băteam cu campioana mon-

dială, unguroaica Kovács Ágnes.”

Printre medaliații români s-au mai numărat: ștafeta feminină de 4x200 de metri liber, care a cucerit titlul european; **Diana Mocanu**, argint la 100 metri spate și bronz la 50 de metri spate; **Camelia Potec**, medalie de bronz la 200 de metri liber și argint la 400 de metri liber; **Dragoș Coman**, bronz la 1500 de metri liber și argint la 400 de metri liber; **Cezar Bădiță**, argint la 400 de metri mixt; **Ioan Gherghel**, bronz la 200 de metri fluture și locul 3 cucerit de ștafeta masculină de 4x100 metri mixt.

Ștefan Crăsta

Știri din lumea sportului românesc

Hagi s-ar putea retrage din Naționala României în luna mai a anului viitor, într-un meci festiv organizat de FRF

Luni, aproape pe neașteptate, Federația Română de Fotbal a organizat o conferință de presă la care au participat **Mircea Sandu** și **Emeric Ienei**. Președintele federației a prezentat un prim program strategic referitor la preliminariile CM din 2002, adăugînd și informația că analiza comportării României la Euro 2000 va fi efectuată săptămîna viitoare, în Comitetul Executiv.

Mircea Sandu a precizat că a discutat deja cu selecționerul Emeric Ienei programul imediat al Naționalei. Astfel, România va disputa amicalul cu Polonia, din 16 august, pe Stadionul Cotroceni, urmînd ca meciul echipelor de tineret să se desfășoare în aceeași zi, pe Stadionul Rapid. „Dubla” cu Lituania se va disputa pe 2 și 3 august, dar Mircea Sandu vrea ca celelalte meciuri amicale să se joace în provincie, unul fiind programat la Craiova. Federația tratează perfectarea unor meciuri amicale cu Franța (posibil după meciul oficial cu Italia), Anglia, Germania și

Spania. În iarnă, „tricolorii” au de ales între Cipru, Indonezia, Hong Kong și India, pentru ca la sfîrșitul lunii februarie să dispute (aproape sigur) un amical cu Irlanda, la Dublin.

Referitor la situația lui **Gică Hagi**, Mircea Sandu declarat că un meci de retragere al acestuia va fi organizat în luna mai a anului viitor, atunci cînd căpitanul va renunța și la Galatasaray. Sandu și Ienei speră că Hagi să mai joace încă un an, iar Gică Popescu să mai continue măcar încă doi ani.

Atleții României au rămas în liga I a Europei

Duminică, la Bydgoszcz (Polonia), s-au încheiat întrecerile pentru Cupa Europei, Liga I, competiție pe echipe unde România a fost reprezentată de team-ul masculin, care a evoluat în compania Poloniei, Ucrainei, Bulgariei, Olandei, Sloveniei, Austriei și Croației. Clasîndu-se în final pe locul șase, cu 78 de puncte, atleții români și-au îndeplinit obiectivul propus: rămînerea în cea de-a doua grupă valorică a Continentului. Cele mai bune clasări din ziua a doua au fost

cele ale lui **Florin Ionescu**, locul 1 la 3000 m obstacole (8:28,50), adică 8 puncte și cîte 6 puncte în dreptul lui **Ovidiu Tat** (3000 m; 8:22,20), **Ionel Oprea** (disc; 59,67) și **Levente Bartha** (suliță; 70,04 m), ocupanții celei de-a treia poziții.

Baschetul românesc staționează în topurile europene

La sfîrșitul acestei săptămîni, conducerea forului baschetbalistic european va superviza la München tragerea la sorți a tururilor preliminare din Cupa Korac și Cupa Liliana Ronchetti. Competiții europene în care România va fi reprezentată pentru prima oară în ultimul deceniu de cinci echipe: West Petrom Arad, ISA Pitești, BC ICIM Arad, Oțelul Livas Tirgoviște și Rapid. Zilele trecute, FIBA a oficializat topurile punctajelor obținute în ultimele trei sezoane. În competiția masculină, România se situează pe locul 33 (din 50 de țări înscrise), cu 0,442 puncte, în vreme ce baschetul feminin românesc se află pe poziția 24 (din 52 de participante), cu 0,333 puncte.

Clubul de Karate din Aletea

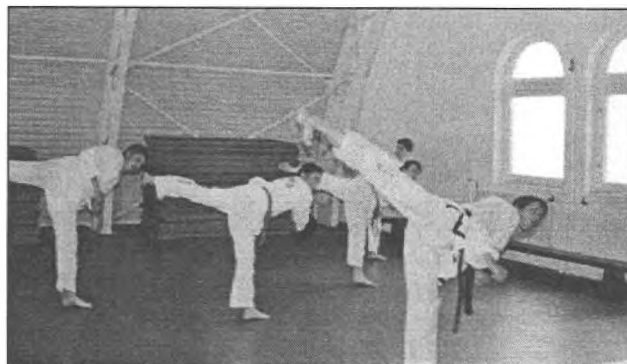
Clubul TAE KWON-DO (Dragon) s-a înființat în septembrie 1997, cu 7 membri. Antrenorul este **Nagy László** (2 dan) din Chitighaz, iar ajutorul lui, **Ștefan Rus** (1 dan). Clubul are de pe acum 12 membri, dintre care: 6 cu centură albă, unul cu centură verde și bandă verde, iar trei cu centură verde. Iată cele mai bune performanțe:

Antrenorul prim al clubului participă mereu la competiții, cu succese frumoase; la Cupa Mondială, **Töröcsik Katalin** (6

goriile mai mari, de la centura verde în sus, trebuie să călătorească la Budapesta, unde **Harmath László** (7 dan) conduce examenele. Eu am avut examen pentru centura neagră (1 dan) la 19 martie, la meșterul Harmath – îmi povestește Ștefan Rus.

– După cîte știm, ramura sportivă de TAE KWON-DO este admisă acum pentru prima dată la Jocurile Olimpice.

– Da, dar numai sportivii legitimați și formațiile membre în WTF (World TAE KWON-DO

gup, centură verde) este campioană națională; **Balázs László** a luat premiul doi la Cupa Albă organizată pentru începători.

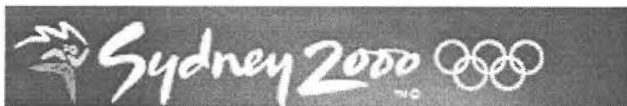
Unde se organizează examenele de centură?

– Pînă la centura verde aici, la noi, în „dojo”, examenele fiind conduse de meșterul **Máté Zoltán** (4 dan). În cate-

FEDERESEN). Noi am rămas și pe mai departe „artiști” de luptă și aparținem federației ITF (International TF). Foarte mulți luptători s-au reîntors din WTF în ITF.

La ora actuală, clubul Dragon stă pe locul 5 cu 40 de puncte în Cupa Secret-Ōr din județul Bichiș.

– mlc –

Sydney este orașul în care vor avea loc anul acesta Jocurile Olimpice de Vară. Motoul acestor întreceri sportive constă din trei cuvinte. Puneți-le în ordinea corectă:

FORTIUS, CITIUS, ALTIUS

Dezlegare: SNITROF 'SNITUS 'SNITJO

Cinci cercuri

Cinci cercuri, de diferite culori, dintre care trei se află în rîndul întîi, iar două în al doilea, sînt cunoscute ca simbol al olimpiadei. Ce culoare au aceste cercuri?

I.

II.

Dezlegare:

na, verde, reprezentînd continentele

Cercurile sînt de culoare (I.) albastru, neagră, roșie; (II.) galbe-

ROMÂNIA 1

Luni, 17 iulie

11.00 Surprize, surprize... 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Atletism 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Agenția de plasare 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.55 Iartă-mă! 20.45 Cu ochii'n patru 21.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.50 Serial. Cazuri ciudate 22.40 Jurnalul de noapte 22.55 Marele Jazz.

Marti, 18 iulie

6.00 Telematinal 10.45 TVR Cluj-Napoca 11.10 Serial. Cazuri ciudate (R) 12.00 Drumul spre Europa 12.10 Atletism 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi 14.30 Conviețuirii 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Seniorii cetății 17.00 Medicină pentru toți 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Serial. Felicity 20.35 Economia 21.25 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.40 Amprente 21.55 Telecinemateca. 22.40 Jurnalul de noapte.

Miercuri, 19 iulie

6.00 Telematinal 10.20 TVR Cluj-Napoca 11.10 Serial. Felicity (R) 12.00 Secolul XX văzut de David Frost. Documentar 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Telecinemateca. (R) 15.00 Magazin folcloric 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Impas în doi 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Sport 19.55 Serial. Felicity 20.35 Recurs la morală 21.20 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.35 Film. Conte de Monte Cristo 22.40 Jurnalul de noapte.

Joi, 20 iulie

6.00 Telematinal 10.20 TVR Timișoara 11.20 Serial. Felicity (R) 12.10 Tezaur folcloric (R) 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Destinul unei Națiuni 14.00 Conviețuirii 15.00 Evrika 15.30 Librăria pe roți 16.00 Fereastră spre America 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Casa mea 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Serial. Aristocrații 20.35 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cabina de montaj 21.25 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.40 Reflecții rutiere 21.55 Documentar 22.40 Jurnalul de noapte 23.10 Rock la miezul nopții.

Vineri, 21 iulie

6.00 Telematinal 11.10 Serial. Aristocrații (R) 12.00 Drumul spre Europa 12.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cabina de montaj (R) 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Seniorii cetății 14.00 Spectacolul lumii 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Top Voiaj 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Pentru Dv. Doamnă! 18.00 Știri 18.05 Corect 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.30 Serial. Farmece 22.15 Film. Trenul din Paddington 22.40 Jurnalul de noapte.

Sâmbătă, 22 iulie

6.00 Ploaia de stele 7.30 Desene animate 9.10 Emisiune pentru copii 10.30 Film. Aventura lui Darwin 12.00 Arca...Marinei 14.55 Serial. Mare schimbătoare 16.30 Auto Club 16.15 Serial. Dinastia Strauss 17.10 Telesciclopedia 18.10 Serial. Hotel Payne 18.35 Serial. Carol și compania 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Callatis 2000 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.20 Jurnal 22.25 Săptămîna sportivă 22.45 Film. Cînd faci valuri.

Duminică, 23 iulie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate. Donald războiul la 50 de ani 8.25 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 12.20 De luni pînă duminică 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Serial. Ai vrea tu 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Trupa de șoc 18.10 Serial. Justiție militară 19.00 Jurnal 19.25 Duminică sportivă 19.40 Film. Sister Act 2. 21.30 Callatis Zodia Rock.

TVR 2

Luni 17 iulie

11.00 Tip-Top, Mini-Top! (R) 12.00 Desene animate 12.30 Medalion de interpret 12.30 Medalion de interpret 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Grădina lui Cupidon 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Larba verde de acasă 18.40 Film. Muzicanții 20.15 E dreptul tău! 20.45 Sport plus 21.25 Lumea vitezei 22.05 Știri 22.10 Bucuriile muzicii 23.00 TVM Mesager.

Marti 18 iulie

6.00 Serial. Domnișoara Andrea (R) 7.35 Top TVR2 (R) 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Atlas (R) 12.00 Desene animate 12.30 Documentar 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Ferma 14.50 Un popas pe săptămînă 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Larba verde de acasă 18.40 Credo 19.45 Spațiu francofon 20.15 Puls 2000 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Documentar 23.05 TVM Mesager.

Miercuri 19 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Documentar. Omul și muzica 8.35 Trupa DP 2. 11.30 Arca lui Noe (R) 12.00 Desene animate 12.30 Antologia jocului popular 12.45 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Serial de călătorii 14.50 Nouă meșteri mari 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Larba verde de acasă 18.35 Film. Miss Litoral 20.15 Mit și Istorie 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Documentar.

Joi 20 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Documentar (R) Omul și muzica 8.35 Trupa DP 2. 11.30 Arta apărării (R) 12.00 Desene animate 12.30 Spațiu Francofon 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Orizont spiritual 14.20 E dreptul tău 14.50 Antologia jocului popular 15.05 Serial. Obsesia 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Larba verde de acasă 18.35 Cinematograful de artă. Riaba, găinușă mea 20.35 Turnul de control 21.20 Călătorind prin țară 21.35 Serial. Poliție judiciară 22.25 Știri 22.30 Enigmatica Terra 23.00 Armonii clasice 23.15 TVM Mesager.

Vineri 21 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Documentar 8.30 Trupa DP 2. 11.30 D'ali lu' Mitică (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tradiții 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Osia lumii 14.20 Veni, Video, Vici (R) 14.50 Virtuozii ai instrumentelor populare 15.05 Serial. Obsesia 15.5 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Televiziunea dragostea mea! 19.00 Grădina lui Cupidon 20.15 Afaceri la cheie 20.45 Călătorind prin țară 21.00 Știri 21.10 Film. Ultimul revelion 22.50 Armonii clasice 23.05 TVM Mesager.

Sâmbătă 22 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 Osia Lumii 9.00 Lumea de mine 10.35 Care pe care 12.15 Serial de călătorii 13.15 Serial. Îngeri buclucași 13.45 Știri 13.50 Atlas 14.20 Top TVR2 15.15 D'ale lu' Mitică 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 17.45 Serial. Lumini și umbre 18.45 Documentar 19.30 Un secol de cinema 20.20 Film. Roadele iubirii 21.05 Serial Star Trek 21.55 Adevărate povești hollywoodiene. Macaulay Culkin 22.20 Știri 22.25 Integrale 23.10 TVM Mesager.

Duminică 23 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 Orizont spiritual 9.00 Ferma 10.00 Un popas pe săptămînă 10.00 Un popas pe săptămînă 10.15 Documentar 11.10 Arca lui Noe 11.40 Start Rec. Magazin științific 12.25. Arta apărării 12.55 Desene animate 13.20 Serial. Îngeri buclucași 13.45 Știri 13.50 Documentar 14.00 Video-Clipuri 14.15 Documente culturale 15.10 Medalion de interpret 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 17.40 Documentar 18.35 Film. Mai o șansă 20.10 Film. Roadele iubirii 20.55 Știri 21.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Santaj de Ludmila 22.30 TVR Mesager.

ProTv Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12202.75 MHz. În România, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 — 10.00 (ora României).

Luni 17 iulie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A — Rezumat 3.00 Știrile ProTv — Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Marti 18 iulie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Miercuri 19 iulie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profeții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Joi 20 iulie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Vineri 21 iulie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 Ia-mă acasă 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Sâmbătă 22 iulie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Fotbal: Divizia A: UFC Rapid-FCU Craiova 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectiva Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 Ia-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobila 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică 23 iulie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobila 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobila 5.30 Promotor 6.00 Profeții despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

— muzică — știri locale și BBC — emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO — ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15—21.45

SW 31 și 49 m — vineri: 18.30—18.45 — sîmbătă: 18.00—18.45 — duminică: 18.30—18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

17 IULIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară — redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

18 IULIE, MARTI (redactor: Rita Ruja)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor — curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 IULIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 IULIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 IULIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foaia românească” 11.55 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.00 „De la pașpe la opșpe — liceenii” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la românii din Banatul Sîrbesc — relatează Cornel Mata din Vișeu 11.50 Știri și curiozități din România — relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 IULIE, SÎMBĂȚĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time — magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

23 IULIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40—15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00—19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

19 iulie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 22 iulie 2000 (m2 ora 10.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

Vacanța de vară înseamnă nu numai că școala și-a închis porțile, ci și mai mult timp liber, excursii, tabere. Copiii români din Ungaria au avut posibilitatea în săptămînile trecute să ia parte la mai multe tabere. Camera de luat vederi a emisiunii Ecranul Nostru i-a însoțit la două dintre acestea: la tabăra de autocunoaștere din Giula și la tabăra de creație din Szanazug. Programul consacrat în întregime copiilor, se va încheia cu o poveste populară. Buletinul de știri va oferi informații utile și pentru aceste săptămîni de vară. Realizator: Tiberiu Boca

Oradea - o poartă între Est și Vest

Așezată la poalele Munților Apuseni, la distanță sensibil egală față de Viena, Praga și București, Oradea este un punct de trecere pe drumurile care leagă Europa Centrală și de Nord de partea sud-estică a continentului nostru. Prin poziția sa în cadrul României, Oradea se prezintă ca principală poartă de intrare la frontierele de apus.

Reședința județului Bihor este cel mai semnificativ centru economic, social și cultural din nord-vestul României. Este, de asemenea, cel mai vechi centru umanist din Ardeal, purtând amprenta unor personalități ca Andrei Scolar, Ioan Vitez - cel care a instalat aici primul observator astronomic -, umaniștii de origine română Martin Hacıus din Hațeg și Nicolae Olahus (1493-1568), medicul curții lui Ștefan Báthory ș.a.

Istorie de aproape un veac

Prima menționare documentară a toponimului Oradea (Varadinum) apare în 1113, deși se pare că temelile sale au fost puse pe malurile Crișului Repede cu mult înainte de această dată.

Oraș cu vechi tradiții, Oradea a jucat de-a lungul istoriei un rol important, datorită poziției sale strategice, într-o zonă de complementaritate între munte și câmpie, pe malurile Crișului Repede, la o răspântie de drumuri comerciale de mare interes. Această poziție geografică va stimula evoluția acestei așezări urbane, ea devenind în scurt timp un înfloritor oraș comercial, dar și un important centru de cultură.

În timpul Renașterii, Oradea a avut numeroase contacte cu artiști italieni, care au adus din patria lor gustul pentru rafinamentul acestei culturi. Pe străzile Oradei din veacul al XV-lea probabil că vorbirea italiană era un aspect

obișnuit, făcea parte din însuși peisajul etnic citadin.

Umanismul orădean a pătruns în mediul orășenesc, influențând modul de a fi al burgheziei meșteșugărești și negustorești. Însuși Nicolae Olahus, renumitul umanist de origine română, a studiat la Oradea, la vestita școală capitolară de aici. Aceasta este prima mare perioadă (sec. XV) de pătrundere a umanismului, a celui de factură italiană în Oradea, în acest oraș cunoscut la Florența sau Veneția sub numele de Varadino.

Cultură și școală

În penultimul deceniu al secolului al XVIII-lea, Oradea a devenit, pentru prima oară în istoria sa, posesoarea unei instituții școlare de grad superior. Academia regală din Oradea a debutat la 1 noiembrie 1780 cu primul an de studii în filozofie, iar din 1 septembrie 1788 și cu primul an de studii în drept. Personalitatea care a impus liniile de dezvoltare ale vieții spirituale orădene în prima jumătate a secolului al XIX-lea a fost episcopul greco-catolic Samuil Vulcan (unchiul lui Iosif Vulcan). În 1828, el a înființat la Beiuș un liceu, destinat în primul rând ridicării nivelului general al învățămîntului românesc din eparhia orădeană. Tot el a coordonat și imensa muncă de elaborare a dicționarului poliglot „*Lesiconul romanesc-latinesc-unguresc-nemțesc*”, cunoscut sub numele de „*Lesiconul de la Buda*”, tipărit în 1825, una din cele mai impresionante strădanii de ordonare și prezentare a vocabularului limbii române din acea vreme.

Statutul de important centru cultural și turistic este conferit de Universitatea din Oradea, cu 13 facultăți și aproape

13.000 studenți; Cetatea Oradei, ridicată între anii 1114-1131, distrusă în 1241 de tătari și în jurul căreia, începând de prin anul 1589, s-a reclădit orașul; Muzeul „Țării Crișurilor”, amenajat în Palatul baroc, ridicat în anii 1762-1777, operă a arhitectului austriac F. A. Hillebrandt, cel care a construit o parte a Palatului Regal din Buda și Palatul Cardinalilor din Bratislava. Clădirea are 365 de ferestre și 120 de încăperi și a fost construită ca replică la Palatul „Belvedere” din Viena.

Harta turistică a municipiului mai cuprinde Teatrul de Stat în stil neoclasic (1899-1900), construit de către arhitectul Rimanóczy Kálmán, după proiectul arhitecților vienezi Fellner și Holmer, cei care au ridicat și teatrele din Cluj-Napoca, Iași, Odessa și Viena și Biserica Baptistă „Emanuel” (1996), a doua, ca mărime, din Europa.

Monumente și biserici

Tot în secolul al XVIII-lea are loc conturarea imaginii edificare a orașului. Primele construcții mai însemnate au fost lăcașurile de cult. În anul 1693 este

construită în Olosig prima biserică romano-catolică „Sfânta Brigitta” (actualmente biserică „Sf. Treime” din Parcul Traian).

Piața mică (Piața Unirii) începe să se contureze ca centru al cartierului Orașul Nou (zona centrală actuală, malul stîng al Crișului). Prima clădire din această piață datează din anul 1714 și va fi viitorul han „Vulturul”. În 1753 se extinde și aici au loc și reprezentații teatrale.

Prima biserică de cult ortodox a fost Biserica Adormirii Maicii Domnului („Biserica cu Lună”), a cărei piatră fundamentală a fost așezată în ziua de 9 noiembrie 1784. Construirea bisericii a fost condusă de Iacob Eder și terminată în anul 1790, în stilul barocului târziu. În turnul bisericii se află montat un mecanism care pune în mișcare o sferă reprezentînd luna. Mecanismul executat în 1793 de ceasornicarul Georg Rueppe arată fazele lunii, motiv pentru care biserică este cunoscută sub denumirea de „Biserica cu Lună”.

Artă și literatură

În Oradea s-a născut și a copilărit cel care mai târziu devine un mecenat al culturii române, Emanuel Gojdu. Numele lui îl poartă azi unul dintre liceele orădene.

În apropierea Oradei, la Holod s-a născut din părinți greco-catolici scriitorul și publicistul Iosif Vulcan, „nașul” lui Mihai Eminescu, redactorul revistei „Familia”. Fiindcă cuvintele nu sînt capabile să exprime frumusețea orașului, încheiem cu o invitație în „capitala” Bihorului: vinerea trecută s-a deschis la Muzeul „Țării Crișurilor” o expoziție de pictură și sculptură a renumiților artiști Sultana și Ovidiu Maitec. Lucrările pot fi vizionate pînă la începutul lunii septembrie.

Eva Iova

